

1998

645
1998

საქართველოს

მანდი

სოფერუბი:

როგორ ხედავს
ქვეყნის მომავალს
ნათელესილვალი
იზა ახვლედიანი

10-11 გვ.

გოვალღოს
მეთოღით
ფხემიღოგის
შენარღუნება—
ის რეაღოგბა

22 გვ.

მღიღარღი
ქართვეღეღი
ღარღიბეღეღი
არ ზღმღროგუნ

15 გვ.

შურნალი გამოიცა ი. შურანაძის სახელობის ადამიანის რეპროდუქციის საკვების კვლევითი ინსტიტუტისა და პროგრამის „რეპროდუქციური გენეტიკის საკვლევითი“ დახმარებით.

საქართველოს რესპუბლიკის შურნალი ქალებისა და ოჯახისათვის

მთავარი რედაქტორი ნარგიზა შვალაძე

სარედაქციო კოლეგია:

- ნანული შვარცაძე
- მარიკა ბარათაშვილი
- ნაზი თარგამაძე
- ლია კახაბაძე (პასუხისმგებელი მდივანი)
- ნანა ოგოლაძე
- ცინარა ტყეშელაშვილი (მხატვრული რედაქტორი)
- ირმა ჩოგიაშვილი
- ნინო ჯანაშიაშვილი
- მთერ ჯანაშია

ტიპოგრაფიული ნაწილი ბუბია

გარეკანის პირველ გვერდზე — მხატვარი ნინო ჯანაძის დამოუკიდებელი ნაწარმი. წარმოქმნილია 20-18-19 გვ. ზედა: მეთოქსი — ილონა ასლანაშვილი.

დაფუძნებულია — შურნალ „სამართლის ქალის“ რედაქციისა და შურნალ-გაზეთების გამოცემულზე „საფორუმო“.

შურნალი გამოდის 1928 წლიდან

საქართველოს შურნალ-გაზეთების გამომცემლობა „საფორუმო“.
მ. კოსტავას ქ. № 14.

„Sakartvelos Kall“
a Magazine for Woman of the
Republic of Georgia
Georgian Woman

ჩვენ არ

ვთავაზობთ,

დიდი

ცხოვრებისათვის

ვაფასდებით

შვილის ღირსეულად აღზრდა მშობლების უპირველესი მოვალეობაა, მაგრამ მომავალი თაობის მრწამსის სწორად განვითარება, მათი ჯემარით მოქალაქეებად ჩამოყალიბება, ქვეყნის მშაროველთა ღირსეული ცვლის მომზადება ხელისუფლების საზრუნავია.

არც ისე დიდი ხნის წინათ ახალგაზრდობის აღზრდაზე კომპაგური და პიონერია „ზრუნავდა“. ჩვენც, გვეჯეროდა, გეწამდა თუ არ გეწამდა, ვიღებდით ვალდებულებებს, ვასრულებდით, ვაბარებდით პატაკებს. საბჭოთა იდეოლოგიას ასე სჭირდებოდა. დღეს, მართალია, ყველაფერს თავისი სახელი დაერქვა, ძველი წერტილები დამსხვრა, „სათამაშო“ ცეკა და რაიკომები წარსულს ჩაბარდა, მაგრამ ამით თავის ადგილზე არაფერი დამდგარა. ვუღარ გავრკვეულვართ, ამდენი მსხვერპლის ფასად მოპოვებული თავისუფლება და დემოკრატია მართლაცაღა დღითის ჯილდოა თუ სასჯელი. ან იქნებ მინობაში დაბადებულებს არც გვიწერია აღთქმულ ქვეყანაში ფეხის დადგმა.

ახალგაზრდები დაბნეულები შეჭურებენ არანაკლებ დაბნეულ უფროსებს და ვერ გარკვეულან, რა ჰქნან, რა გზით იარონ, ვის მიერ გაკვეთილი ბილიკს გაკვეთენ, რომელი გზა მიიყვანთ ჯემარითებამდე.

კარგა ხნის ლოდინის შემდეგ ხელისუფლებამ გადადგა პირველი რეალური ნაბიჯები ახალგაზრდობისაკენ. საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ზურაბ ჟვანიას ინიციატივით შეიქმნა ალტერნატიული პარლამენტი, რომლის მიზანია იმ თაობის აღზრდა, რომელმაც უნდა განსაზღვროს სახელმწიფოს მართვის ზეალინდელი დღე. გარდა ამისა, მასვე ეკისრება ახალგაზრდებში დემოკრატიული ფასეულობების ჩამოყალიბება, მოზარდ თაობაში კამათის კულტურის, მოქალაქეობრივი აზროვნების განვითარების ხელშეწყობა, ინტელექტუალების აღზრდა და მათი ჩაბმა საზოგადოებრივ საქმიანობაში.

ჩვენ მივჩნევთ ბევრს რაბის საზღვარგარეთული მოდელი მიგრაციის კუთხას. მსგავსი პარლამენტები დასავლეთ ევროპის ბევრ ქვეყანაში ფუნქციონირებს. მართალია, მათ მასშტაბი მერ ინფორმაციას ვფლობთ, მაგრამ საქმე ჩვენს რეგიონში გვიძლია, რომ დასავლეთის გამოცდილების მიხედვით, ის ახალგაზრდები, რომლებიც მსგავს პარლამენტებში აღინაზნდნენ, შემდეგში საზოგადოებისათვის და ქვეყნისათვის ფრიად საჭირო ადამიანები გახდნენ.

ალტერნატიულ პარლამენტში ერთი წლით აირჩიეს 210 დეპუტატი. გოგონებსა და ვაჟების თანაფარდობა განუსაზღვრელია.

პირველი საგანგებულო სესია უკვე ჩატარდა. ჩამოყალიბდა ოთხი ფრაქცია: ეკოლოგი, მემარცხენე, ცენტრისტი და მემარჯვენე.

შეიქმნა განათლების, კულტურის, საგარეო ურთიერთობათა, ვაჭრობის დაცვის, სპორტისა და ტურიზმის, მოსწავლეთა უფლებების დაცვის და მოსწავლეთა თვითმმართველობის კომიტეტები.

„დიდი“ პარლამენტის მსგავსად, დეპუტატებმა აირჩიეს სპიკერი და ოთხი ვიცე-სპიკერი, კომიტეტების თავმჯდომარეები, დამატაციეს ბუროს შემადგენლობა.

დეპუტატებმა განიხილეს ისეთი სერიოზული საკითხები, როგორცაა განათლების რეფორმა, სქესობრივი აღზრდის საკითხები, სამოქალაქო აღზრდის მნიშვნელობა საშუალო სკოლაში, ჯანდაცვის სერვისი. დიდი ადგილი დაუთმეს აფხაზეთიდან დევნილი ბავშვების პრობლემებს, მკვეთრად გაილაშქრეს ნარკომანიისა და თამბაქოს წივის წინააღმდეგ.

ალტერნატიული პარლამენტის საორგანიზაციო საკითხებს უზრუნველყოფს პარლამენტის აპარატის საზოგადოებრივი ურთიერთობათა სამსახური. როგორც ამ სამსახურის უფროსმა ირაკლი გოგავამ აღნიშნა, დასახვეწი ვებგვერდი, მაგრამ იმის თქმა თამამად შეიძლება, რომ საქართველოში მართლაც სერიოზული, განათლებული მომავალი თაობა იზრდება.

— ალტერნატიულ პარლამენტში 15-16 წლის მოზარდები არიან. მათი აზროვნება ახლა ყალიბდება. ერთი შეხედვით უმნიშვნელო სივარულეც კი დიდ დღს დაამზნევს მათ ცხოვრებას. ამდენად, შეცდომის უფლება არა გვაქვს.

პარლამენტარები თავიანთი თანატოლების ნებას გამოხატავენ, რაც თავისთავად დიდი პატივია. მათ მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები სარეკომენდაციო ხასიათისაა. სახელმწიფო უწყებებს — საქართველოს პარლამენტს, განათლების სამინისტროს, პრეზიდენტის კანცელარიას, განათლების განყოფილებას — საშუალება ექნებათ მთელ საქართველოს გააცნონ შეხედულებები, აზრები, სურვილები. შეიძლება ითქვას, ყოველივე ამას ერთგვარი სიცოცხლოვანი გამოკვლევის ელფერიც დაკრავს.

— ჩაფიქრებული თუ არის ალტერნატიული მინისტრთა კაბინეტის ან მერიის შექმნა?

— ცვდილობთ, ბავშვების საქმეში არ ჩავერიოთ. ესეც თავად უნდა გადაწყვიტონ. ჩამოყალიბდა ინტერფრაქციული ჯგუფი, რომელსაც დაევალა სესიების შორის ღონისძიებების მოწყობა და, ალბათ, მთავრობის ფუნქციებსაც ეს ჯგუფი იკისრებს.

ალტერნატიული პარლამენტის სპიკერად აირჩიეს 55-ე საშუალო სკოლის მეთაურ კლასის მოსწავლე ვასილ ბიბილაშვილი. მასთან შეხვედრისას დარწმუნდებით,

რომ ვასილი თავისი თანატოლების მართლაც ღირსეული წარმომადგენელია.

— უკვე პოლიტიკოსი ხარ, შენი აზრით, როგორი უნდა იყოს პოლიტიკოსი?

— პოლიტიკოსის სახელმწიფოებრივი საზრუნავი და საფიქრალი საქართველო უნდა იყოს. პირადად პრობლემები ვინც უნდა გადალოს. შეიძლება გაცვეთილი ფრაზებიც, მაგრამ მე მაინც ასე მწამს და მჯერა. ერთი წელი ამერიკის სკოლაში ვსწავლობდი და მაშინ დაერწმუნდი, რომ სხვა საქართველო მართლაც არ არის.

— ახლა წყავლას თანამდებობაც უნდა შეუთავსო. თავისუფალი დრო თუ გრჩება?

— მეგობრისათვის ყოველთვის გამოვებნის დროს.

— რა გიტაცებს?

— მუსიკა, ლიტერატურა, სპორტი. ადრე ფეხბურთზეც დავდიოდი.

— სკოლაში ბევრი კარგი მოსწავლეა. როგორ ფიქრობ, რის მიხედვით გამოირჩიეს მათგან?

— მართალი ვიხსობა, არ ვცივი. ალბათ გამომიართლა.

— თუ მღერობ, ცეკვავ, ან ხატავ?

— ჩემთვის ელტრივიკარ. ცეკვით... ქართულს ვერ ვცეკვავ, მაგრამ ისე კი მიყვარს ცეკვა. ბავშვობაში ხატვასაც ვცდილობდი, მაგრამ მივანებე თავი. ასე რომ, დიდი ნიჭიერებით არ გამოვიჩნევი.

— შევარეზული თუ ვაგავ?

— არა.

— უხე იგი, ლექსებსაც არ წერ?

— არა.

— როგორი გოგონები მოწონს?

— თავმჯიკავებული, მოკრძალებული, თბილი, ერთგული.

— შენ თვითონ როგორი ხარ?

— მეც ერთგული ვარ, ტყუილი არ მიყვარს. ნაკლი, რა თქმა უნდა, მაქვს, მაგრამ ვცდილობ მის გამოსწორებას.

— როცა ნაკლზე ან შეცდომაზე მივითითებენ, ზომი არ ღიზიანდები?

— არ მიაპონენებს, მაგრამ თუ მართებულად მიმითითებენ, რას ვიზამ, შენიშვნას ვიღებ.

— ჩუბში როგორი ხარ?

— ზუმბობთ მონზუბობი არ ვარ, მაგრამ თუ საჭიროა, ძალაც მაქვს. კაცისთვის ესეც აუცილებელია, თუნდაც იმიტომ, რომ „ზურდის დაბრუნება“ შეეძლოს.

— პროფესია თუ გაქვს არჩეული?

— ჩემს ბავშვობაში კოსმონავტიობა იყო მოდელი, მაგრამ მე რატომღაც სურვილი არ მქონია ცაში ფრენის. მეცხრე კლასამდე არ ვიცოდი რომელი პროფესიას ავირჩევდი, შემდეგ იურისტობა გადავწყვიტე.

— თქვენს პარლამენტში უმრავლესობა და უმცირესობა თუ არის?

— თქვენ წარმოიდგინეთ, არის.

— პოზიცია და ოპოზიცია ზომი არ ჩხუბობთ ერთმანეთში?

— არა. მეგობრობას არ ვცვლიან. თითოეული ჩვენგანი ძალიან სერიოზულად ეკიდება თავის მოვალეობას. ჩვენ არ ვთამაშობთ. ცხოვრების დიდ გზაზე გასასვლელად ვემზადებით.

— ჩვენც სულად სერიოზულად გიყურებთ და ისედა დავგრძენია, არა დავილოცით.

ქალთა საბჭოები

ნელი გუმბარიძე

ქალთა სეკციის ცხრილშია კვალს ახუნს

ქუთაისში ქალთა საბჭო ნახევარი საუკუნის წინ შეიქმნა.

ამ გადასახედიდან ძნელია თვალი მიაღწევო მთელ მის საქმიან ზას და ტრადიციებს. უფროსი თაობის აქტივისტებისაგან თითო-ორილადა თუ დადის ქალაქის ქუჩებში, სამაგიეროდ, საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ოდნავ ჩახედულ ადამიანს არ გაუჭირდება შეაფასოს ქალთა საქალაქო საბჭოს ბოლო, ოცწლიანი მონაკვეთი.

ამ წლებში განმავლობაში საბჭოს სათავეში უდგას ქუთაისის ტექნიკური უნივერსიტეტის დოცენტი ნელი გუმბარიძე.

სერიოზული სამეცნიერო და პედაგოგიური მუშაობისა და დიდი ოჯახის მიუხედავად, ეს ენერგიული, სიმპათიური ქალბატონი მუდამ ახერხებს საზოგადოებრივი ცხოვრების გულში ყოფნას. მისი დამსახურებაა, რომ სხვადასხვა პროფესიისა და ასაკის ქალები დიდი ერთუზიანობით იღვწიან საზოგადო საქმის საკეთებლად.

ქალთა საბჭოს თავის პრეროგატივად მიაჩნია ქალთა უფლებების დაცვა, მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარება, დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის დაცვა, ბავშვთა აღზრდის პრობლემები... მისი რეკომენდაციით საშუალო მიუწყო რამდენიმე ქვრივი და მრავალშვილიანი დედა, ისიც შემდეგ, რომ ზოგიერთ საწარმოში დედებს რომელიმე მცირეწლოვანი შვილები ჰყავდათ, ხელფასის შენარჩუნებით შემცირებული საშუალო დღით მუშავნათ.

ბევრჯერ დაეხმარნენ მატერიალურად მრავალშვილიან და ომში მარჩენილდაკარგულ ოჯახებს, მოხუცთა და ინვალიდთა სახლის მოპინაღრეებს, ჩვილ ბავშვთა სახლის აღსაზრდელებს.

ქუთაისელმა ქალებმა არჩევულებრივი თანადგომა გამოიჩინეს მამში, როცა საქართველოს რევ რაიონებში სტიქიური უბედურებები მოხდა...

შეაგროვეს დიდძალი თერთუელი, საოჯახო ნივთები, ტანსაცმელი, პროდუქტები, გარკვეული რაოდენობის თანხაც. დაეხმარნენ სვანეთის, აჭარის, რაჭა-ლეჩხუმის,

ჯავახეთისა თუ ზემო იმერეთის მოსახლეობას. შემოწირულობებით დატვირთულ ავტობუსებს საბჭოს წევრები მიჰყვებოდნენ და ადილზე ეცნობოდნენ იქაურ ქალებს. ექიმები კი უანეროდ მკურნალობდნენ მათ. დიდძალი შემოწირულობები შერგოვდა ლტოლვილთათვის, მაგრამ, ცხადია, ეს საქმეს არ შეველოდა.

საქველმოქმედო კონკრეტებისა და საღამოებისა შემოსული თანხები აფხაზეთიდან ევაკუირებულ დაჭრილ ჯარისკაცებს, ლტოლვილ ოჯახებს, უღედამოდ დარჩენილ ბავშვებს, მარტოხელა უმწეო მოხუცებს მოახმარეს. ქალთა საბჭომ სხვა საშუალებებიც გამოიძენა — მეცენატების მიმართა. შედეგად ბევრმა ორგანიზაციამ და კერძო ფირმამ ფინანსი საქველმოქმედო სახსრები.

ერთი თხილის გულის ცხრად გაყოფის პრინციპი ქართული მენტალიტეტისათვის უცხო როდია. ქალთა საბჭოსაც უწევს ზომები თავისი მოკრძალებული სახსრების განაწილება ამა თუ იმ საქველმოქმედო მისიისათვის. რამდენ რუსული მანეთი, ეკონი ან ლარი გადურჩიხავს სხვადასხვა დროს ქალთა საბჭოს: თავდაცვის, აფხაზეთში მებრძოლ ქალთა დახმარების, ბაგრატიის ტაძრის აღორძინების, თუ დავით აღმაშენებლის ძეგლის ასაგებ ფინანსი.

ეს ჩამონათვალი არასრულია და ცხადია, ვერც ქუთაისელი ქალბატონების სიკეთისა და გულმოწყალების საზომად გამოდგება, მაგრამ ერთზე კი მეტყველებს: არ დარჩენილა არც ერთი სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის ფაქტი თუ მოვლენა, რომელსაც ისინი არ გამოხმადურებოდნენ.

განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობაზე ზრუნვას. იმის გამო, რომ საბჭოსთან რამდენიმე კვალიფიციური ექიმი თანამშრომლობს, ფაქტურად კონსულტაციების პრობლემა არ არის. რაც შეეხება მედიკამენტებით უფასო უზრუნველყოფას, ეს თავად ქალაქის ხელმძღვანელობამ გადაწყვიტა ამ ბოლო წლებში აშშ-დან დიდი რაოდენობით შემოზიდული ჰუმანიტარული დახმარებით.

2 11 18

ეს არ ნიშნავს, რომ ჯანმრთელობის დაცვის პრობლემა მთლიანად მოხსნილია. ვიტამინებისა და კალორიების ნაკლებობის გამო რამდენიმე ოჯახი დიდი საფრთხის წინაშე იდგა. მაგრამ იმერეთის რეგიონის სამედიცინო სასწავლო უფროსის, პროფესორ დიდი შელის თანადგომით მათაც ხელი გაუმართეს.

მალან დამაფიქრებელია მოხეტიალე, ქუჩაში მოვაჭურ და მათხოვარი ბავშვების ბედიც. ქალთა საბჭომ განათლების მუშაკებთან ერთად შეისწავლა ეს პრობლემა. ადგილზე გაეცნენ მოზარდების მდგომარეობას, დაეხმარნენ კიდევ. მაგრამ ეს ერთჯერადი აქცია ოჯახებს რას უშველის? აქ დედების დასაქმება ყველაზე მთავარი პრობლემაა. ამიტომ ქალთა საბჭომ რაც შეიძლება მალე უნდა წამოიწყოს მცირე ბიზნესი, ქალების გარკვეული ნაწილი დასაქმოს და ოჯახს შემოსავალი გაუჩინოს. დაბუშავებულია მცირე ბიზნესის განვითარების პროგრამა.

ქალთა საბჭოს მუშაობის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა ქალთა და არასრულწლოვანთა დანაშაულობების შესწავლა და მათი პრობლემატიკა ანალიზი ცხადყოფს, რომ დანაშაულობათა ძირითადი მიზეზი მძიმე სოციალური მდგომარეობაა.

საბჭომ შეისწავლა დამანაშავე ქალთა და არასრულწლოვანთა ოჯახური მდგომარეობა. ჰუმანიტარული დახმარება გაეწიათ იმ ოჯახებს, სადაც არასრულწლოვან ბავშვებს დედები დაპატიმრებული ჰყავდათ. დასახმარებელი ბებრია, შესაძლებლობა — შეზღუდული, რადგან ქალთა საბჭოს მატერიალური ბაზა არ გააჩნია. ამიტომ იგი ცდილობს, რაც შეიძლება გააფართოოს ურთიერთობათა მისშტაბები, ბევრი მეგობარი შეიძინოს ჩვენშიც, საზღვარგარეთაც. უპირველესად, ის უნდა ადგინდოს, რომ ქალთა რესპუბლიკური საბჭოს მხრიდან ყოველთვის განსაკუთრებულ თანადგომას ვრძნობენ. ახლო კავშირი აქვთ იმერეთის რეგიონის ქალთა რაიონულ საბჭოებთან, ბათუმელებთან.

ნიუბორტელ (დღეი ბრიტანეთი) ქალებთან ურთიერთობა კარგა ხანია მეგობრობდ იქცა. ასევე დიდ სიკეთეს ელიან აშშ ჰუმანიტარული დახმარების ორგანიზაცია „ექთ-ჯორჯია-ინტერნეშენელის“ პრეზიდენტის, პროფესორ პატრიცია ბლეერთან და მის მეგობრებთან რამდენიმე შეხვედრიდან. ქალბატონი პატრიცია ქალთა საბჭოს საპატიო წევრი გახლავთ. გასულ წელს იგი ქუთაისის საპატიო მოქალაქედ აირჩიეს. ქუთაისელები იმედოვნებენ, რომ აშშ-ის მისურის შტატის ახლადდამოძღვრულ ქალაქ კოლუმბიიდან კიდევ ბევრ მეგობარს შეიძინენ.

დაუეწყარი იქნება ინგილო ბავშვებისათვის ქუთაისის ქალთა საბჭოს დედეგაციის სტუმრობა, რომელთაც ქართული წიგნები, სახელმძღვანელოები, სასწავლო ნივთები ჩაუტანეს.

ამაღლელები იყო ინგილო პედაგოგებისა და მოსწავლეების სასახურო სტუმრობა ქუთაისში.

ცოტა ხნის წინ საბჭოს წევრები ხელდამშვენებულნი ეწვივნენ ვიორგი ახვლედიანის მშობლიური სოფლის, მაღალმთიანი დერჩის მოსწავლეებს, მობინახულეს სამტრედიის რაიონის სოფელ ეწერის ძნელადდასაზრდელ ბავშვთა სკოლა-ინტერნატი. აქაც წიგნები და მცირე ნობათი გადასცეს მასპინძლებს.

* * *

ეს მხოლოდ მცირე ჩამონათვალა იმისა, რაც გაკეთდა.

მთავარი კი ისაა, რომ ქუთაისში მუშაობს ქალთა ორგანიზაცია, რომელიც ქალაქის სულიერ ცხოვრებას თავის ლამაზ კვალს აჩენს.

სიკეთე კი ნეტავითაა...

„ტკბილი ქართულით, ტკბილი“

სასწაულები არ ხდება!
ისე ზმირად გვესმის ეს სიტყვები, ისე შეეწივით ყუ-
რი და გული, რომ კიდევ ვერაფერს უნდა.

არადა, სასწაულები ხდება!
ოღონდ, ყოფით წერილმანებში ჩაფლულებს მათ აღ-
საქმელად ვერ მოგვიცდითა. სასწაულმაკ ჩვენიან ერთად
იცვალა სახე — ვართუღდა, გადრამავდა. ჩვენი კი ისევ იმ-
ას ვეძებთ, ძველ წიგნებსა და ზღაპრებში რომ ამოგვიკი-
თხავს.

ბავშვობიდან ერთი ანეგდოტი მომიყვება (იქნებ არც
არის ანეგდოტი?): თეირანის კონფერენციაზე ჩასულ
სტალინს შპაი დიდი მოწიწებით შეხვედრია. მას კი ბე-
რიასათვის ქართულად გადაულაპარაკნია: „წამოახებე
ახლა ვიორგი სააკაძესო“.

მარტო ვიორგი სააკაძე?
დღეს თეირანში ჩასულ საქართველოს პრეზიდენტს
დიდი პატივით ხვდებიან. თურქეთის პრეზიდენტიც მეგო-
ბრად მიიჩნევს საქართველოს პრეზიდენტს.

29 აგვისტოს ტერაქტის მეორე დღეს თბილისში ჩა-
მოსული თურქეთის პრემიერ-მინისტრი აცხადებს: „ჩამო-
სული იყოს“ — ასე ლოცავენ თურქები რამეთი შეწუხ-
ბულ ადამიანს).

...და აღარავინ უკვირს, აღარაფერ ამბობს: „წამოახებ-
და ახლა პატარა კახს, ან ვიორგი სააკაძესო!“
რატიო?

იმითომ, რომ სასწაულების დანახვის უნარი დაგვკარ-
გნია...

შარშან, აღდგომა დამეს სტამბოლიდან რამდენიმე კა-
ცმა დარეკა: — ღვია ღვია, ქრისტე აღდგა! — ისმოდა
ყურმილში და მე პასუხს ვერ ვახერხებდი. ცრემლი მახ-
რჩობდა. იმდენად დიდი იყო სასწაულის განცდა, რომ ენა
წამოერთვა.

სულ ცოტა ხნის წინათ ამას ვინ გაბედავდა?
წელს იგივე რომ განმეორდა, გავიხარე, მაგრამ აღარ
მიტრიაია.

სასწაულსაც ეჩვევა თურმე ცაცო...
„ქართულ პოეზიას არ ვიცნობთ და ეს ძალიან გვა-
ღარბებდასო“, — ბრძანა თურქმა პოეტმა ათათოლ ბეკირა
მოღლუმ 1996 წლის ნოემბერში სტამბოლში, თამაზ და
ოთარ ჭილაძეებთან შეხვედრაზე.

გავიდა ცოტა ხანი, დღეს სტამბოლში გამოძავალი
პოპულარული გაზეთის „ჯუმჰურიეთის“ ლიტერატურუ-
ლი დამატება „ქითაფ“ („წიფინი“) სისტემატურად ბეჭ-
დავს ფაპრეთითინ ჩილოღლუსა და ჰასან ჩელიქის მიერ
ქართულიდან თარგმნილ ჩვენი ცნობილი პოეტების: ვა-
ლაკტიონის, ანა კალანაძის, თამაზ ჭილაძის, ოთარ ჭი-
ლაძის, მუხრან მაჭავარიანის, ეკა ბაქრაძის ლექსებს.

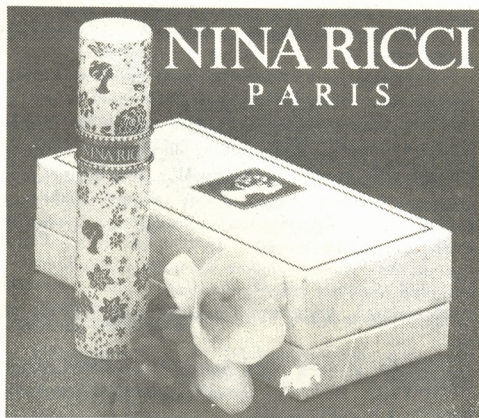
გასული წლის სექტემბერში თურქულმა რადიოთარგმან-
„უმიო“ („იმედი“) ვრცელი გადაცემა უძღვნა ქართულ
პოეზიას.

სასწაულები არ ხდებათ?!

გუშინ არ იყო, თურქეთში სერიოზულად რომ გვეკი-
თხებოდნენ: ქართველები რუსულად არ წერენ? თქვენი
ენა გაქვითო?

იმავე ირანში:
გასულ წელს თეირანში სპარსულ და ინგლისურ ენებ-
ზე გამოძავალმა გაზეთებმა „ფარჰანგე აფერიენში“ („შე-
მოქმედების კულტურა“) და „ირან ნუუსმა“ ორ-ორი გვე-
რდი უძღვნა ივანე ჯავახიშვილისა და ვახუშტი ბატონი-
შვილის ოუბილევს — დაიბეჭდა ირანის ისლამურ რეს-
პუბლიკაში საქართველოს ელჩის — პროფ. ჯემშიდ გიუ-
ნაშვილის წერილები.

1998 წლის 14 აპრილს თეირანში იგივე გაზეთი „ფარ-
ჰანგე აფერიენში“ ორ გვერდს უთმობს ჩვენი „ღელა-

სუნამო- თქვენდ მეგობარდ

ქვირღახო ქალბატონებო! ხაინტერესია, იცით თუ არა სუნამოს
და სხვა არონატული სასუაღებების სწორი გამოყენება? პასუხს
დაცემას ნუ იჩქარებთ: ჭკარ მუხრამელი არონათერაპევტების რეკო-
მენდაციებს გაეცანით და... ექნებ შერეო არიოც კი შეიცვალოთ.

მა სხვ:
— რუმორ პინდალღოთ სპაშთარი თამის რქმანა!
— თურმე ამაზ სხვადასხვა სურნელი დაცემარებათ, ნაგრამ ამა-
სათვის ჭარ ცხელი ახაზანა მიღეთ, შემდგ — ცივი წხაბი. დახა-
ნილ, სუთთა კანზე რამდენიმე წვეთი ქვირღახო, უკვე კარგად ცნო-
ხილი სუნამო წაიცებთ. დამაქერხებლ იერს მოცანიებთ. თუ წო-

გურჯულით...“

ენის“ ზეიმს. იბეჭდება პრფ. ჯ. გიუნაშვილის წერილი იაკო გოგებაშვილის შესახებ.

ირან-საქართველოს მეგობრობის საზოგადოების სხდომაზე (თერანში) ირანის კულტურული ელიტა ისმენს პრფ. ჯ. გიუნაშვილის მოხსენებას: „ქართველი ინტელექტუალებს ბძლიდა ქართული კულტურისა და ენის გადარჩენა“.

სასწაულები არ ხდებიან?!
მეჩუმი პარასკევის ლოცვა იწყება ე. წ. „ვაიზით“ —

ლოცვა-ქადაგებით, რომელშიც ზოცა მრევლს მისთვის გასაგებ ენაზე ესაუბრება (ძირითადი ლოცვა არაბულად მიმდინარეობს) ცოდვა-მადლებზე, ამქვეყნიურ და მარადიულ ცხოვრებაზე. „ვაიზი“ საკმაოდ ვრცელია, მისი ტექსტი — რიტმიანი პროზა — რეჩიტატივით სრულდება. აი, ერთი „ვაიზის“ ნაწყვეტი. მას „ქართული წარმოშობის თურქები ისმენენ იმერზევის ერთ-ერთ სოფელში: „ერთი „ვაიზი“ კენათ გურჯიჯვა (ქართული — ლ. ჩ.)

ენით, გამჩენელი დეკავროთ ჰემ (თან — ლ. ჩ.) სულით, გულით, ვეხუწნით გამჩენელს სულ ყველა ენით, ღმერთო, ბატონო, შენ შეგვიბარალე...
იცილე, გურჯული რომ ქართულია, ქართული ენა მეტად ტკბილია.

იმ ღუნის (ქვეყნის — ლ. ჩ.) ენა ჩვენებურია, ღმერთო ბატონო, შენ შეგვიბარალე...
ნეტა შენ, რომ გაქ ენა ქართული, სხუაზე რათ გექცეოთ თვლილ და გული? შეინახე ენა გულში ჩარგული, ღმერთო ბატონო, შენ შეგვიბარალე...
ვახსოვდეს, ვინ ხარ, საიდან მოსულა, ვისი სისხლი გაქ ტანში გართული,

იცილე, რომ გაქ სისხლი ქართული, ქართულ ქოქზე (ფესვზე — ლ. ჩ.) ხარ ამომართული.

ქართული ენა გულში დაძალი, ღმერთო ბატონო, შენ შეგვიბარალე...

დიად ბატონ უყუარს ყველაი მილეთი (ხალხი — ლ. ჩ.), ყველა ენაზე ემისი სათქმელი, ღმერთ შეგუწე, შეთხუებ სამოთხე, ღმერთო ბატონო, შენ შეგვიბარალე.

ღმერთ შეგუწე ღამე ქართულით, ღმერთის ემანეთი (ანაბარი — ლ. ჩ.) ტკბილი გურჯულით, ღმერთ ესმის ჩვენი გულში ფურჩულიც, ღმერთო ბატონო, შენ შეგვიბარალე.

ტკბილი ქართულით, ტკბილი გურჯულით ღმერთ ეხვეწება სულ ჩვენი გული,

იმ ქვეყნის ენა ჩვენ ქართული, ღმერთო ბატონო, შენ შეგვიბარალე...

უფალი, კალთა ვადაგავფარე, ღმერთო ბატონო, შენ შეგვიბარალე,

ღმერთი, სამოთხის ქოშქზე (კოშქზე — ლ. ჩ.) ამყოფენი მურავა-მითხავე, დამყურებელი, შენიდან ველით ყველა კარგობას, შენ ხარ მილეთის დამამურებელი,

ქართული ენის დამბურუნებელი. ღმერთი, შენ გვეკვიდი სამოთხის კარი, გურჯული ვიზის ჰემელ ეს არი...

უფალი, კალთა ვადაგავფარე, ღმერთო ბატონო, შენ შეგვიბარალე... ამინ!
სასწაულები არ ხდებიან?!

ლია ჩლაიკი,

საქართველო-თურქეთის სამეცნიერო-კულტურული ურთიერთობის საზოგადოების თავმჯდომარე.

ზედათქმის მოხდენა ცხრთი, შოკლადის, კენკრის ან წენიანი ნაყოფის არმატის ჰქონე სუნაში შეარჩიეთ.

— მანდამინს მოვლმავამაზ ბანარო?

— მასზე ხელს ღამინის, მანდარინის, ფორთოხლის, გრეიფრუტის და როზარინის სუნელი შეგუწოთ. ეს შეკეთარი არმატები აქადაშაში ემციებენ აღფიებებს და ხახიისაც აუჩუბახსებს. ძალიან კარგად ახალდებს ტონუს მამაკაცის იდეგოლონების და ტუაღების ქარაღი.

— რუმორ მრმინსნათ სტრანო?

— მიღეთ თხილი ახალაზა, რომელშიც ლავანდის, გვირილის, სანდალისა, ვარდის ან წიწვოვანი მცენარეების არმატები იქნება გარეული. ძალიან კარგია, თუ ამ პროცედურას ნახევრად ხნელ სახალაზა ითხაშო ჩაატარებთ.

— რა ბვიმინის რუმინსმთაუ ბანაროვას?

— პირველ რიგში, რადიკური არმატები: ვარდი, ფსმინი, წიხახი. ვახსოვდეთ, რაც უფრო გაჭვივრებალე სუნდელი, მით უფრო პოეტური განწუხა შეგვემწეხნათ თქვენ და თქვენს პარტნიორსაც. სწორია თუ თქვენი ურთიერთობა უფრო ღრმა და ინტიმურია, მასწინ მჭრამთარე არმატები გამოვადგებთ: მუსკუნი, დარიჩინი, მიახი და სანდალოზი.

და ბზლოზს, რამდენიმე რჩევა ქალბატონებს საყოფაცხოვრებო პირობებში არმატების სწორი გამოყენებისათვის:

— თავი შეიკავეთ მატის ქიმიური გაწმენდებისაგან — ისინი სულაც არ აციტლებს ფარგმოს და არც უსიამოვნო ხუნს სპობს. პირაქით, გაჭერებული არმატები ცუდად მოქმედებს აღმანიანზე. ყველაფერს ვაჯობო, ერთი მწკვირა დღეყოლი ყაზა ან ღამინის პერქი ცხელ ქურაზე მოათავსო. მასში თქვენს საჩარერულოში სახამოვნო ხუნელ დატრიალდება და მუდღერო ატმოსფერო შეიქმნება.

— პულვერიაზორი ხუნამოგარეული წელით აავსეთ და ითხაშო მოასტრეთ — მატრო მტვერი შექმნიდება, სავრთე მოიმატებს და ოდნავ შესავსონობი სახამოვნო სურნელი დადგება.

— რამდენიმე წვეთი არმატული ზეთი წყალში დასხველებულ ღრუბელზე დაასხურეთ და ქურის ან ვამაცხლებლებო ზელსაწყობის გვერდით დადგეთ — გამოშრალი ბაერი უფცეს დატენიანდება.

— ხუნამოების ცარიელ ფლაკონები თეთრედლის კარდაში დაწვეთო. კარდა ნაზი, ოდნავუსავსონობი არმატები ათხებია.

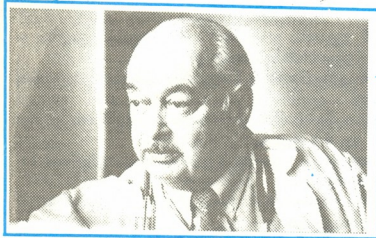
— საკუთრივ ხუნამოთი დანაშაული ქსოვილის პატარა ნაჭრები ტანსაცმლის ფეხებს შორის დაალავეთ.

— ლავანდის რამდენიმე წვეთი ბალიშს დაასხურეთ და ღრმად, უფთოფოლად დაგინდებთ.

— ძალიან კარგი იქნება, თუ ხუნამოსა და არმატულ ზეთებს ჩანისის საჩრლუსაც წუცებთ. სახამოვნო სურნელი თქვენი მუდმივი თანამგზავრი ვახლებია.

რას გეუბრება ბავშვთა ჰემატოლოგიურ ცენტრში?

● ლევან ბაქტაძე

● მარჯნიდან: ექიმები — ასმათ ზენგელია, ლევან ბაქტაძე, თამარ ჭავჭავაძე

ოთხი წელია ბავშვთა რესპუბლიკური საავადმყოფოს ბაზაზე ფუნქციონირებს ბავშვთა ონკოპედატოლოგიური ცენტრი, მაგრამ, როგორც განყოფილება, იგი 1965 წელს შეიქმნა ქემატოლოგიისა და სისხლის გადასხმის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის ბაზაზე, რაც ბავშვთა სისხლის სისტემის დაავადებათა მომეტებამ განაპირობა.

მწვავე ლეიკოზი, ლიმფოსარკომა და ლიმფო-ვრანულიმატოზი — აეთვისებინა სიმსივნური დაავადებები — ყველაზე ხშირა ბავშვებში. გარდა ამ პროფილის ავადმყოფებისა, განყოფილებაში მკურნალობენ არასიმსივნური ხასიათის სისხლის სისტემის დაავადების მქონე ავადმყოფები, რომელთაც ერთროცობის დეფიციტით განპირობებული მწვავე და ქრონიკული ქემოლიზური ანემიები ანუ სისხლნაკლებობა აქვთ. ეს დაავადება შეიძლება შექმნილი იყოს და თანდაყოლილიც. გვყავს ავად-

მყოფები, რომელთაც თრომბოციტების, ე. ი. სისხლის შედედების ძირითადი ფაქტორის დეფიციტით გამოწვეული მწვავე ან ქრონიკულად განვითარებული თრომბოციტოპენია აქვთ. იგი უმეტეს შემთხვევაში შექმნილია და, საბედნიეროდ, მკურნალობას კარგად ექვემდებარება. დაავადებას ვერლპოფის დაავადება ეწოდება.

ვანოფილებში მკურნალობენ ჰემოფილიით დაავადებულ ბავშვებსაც. ეს დაავადება თანდაყოლილია. ავადმყოფებს (ძირითადად ბიჭებს) დაკარგული აქვთ სისხლის შედედების უნარი.

მწვავე ლეიკოზი ანუ „სისხლის გათორება“ მომეტებულად სამი და შეიძლება წლის ასაკში გვხვდება. მშველემ დაავადების პროცესი იკლებს და მინიმუმადეც ეცემა, ხოლო ორმოცდაათი-სამოცი წლის ასაკში ისევ იმატებს და ციფრობრივი მონაცემებით ბავშვთა ასაკს უტოლდება.

ჩვენი სტატისტიკური მონაცემები, რომელიც უკვე ოცდაათი მტ წელს მოიცავს, დად მრეკობას არ განიცდის. ყოველწლიურად ყოველ ასი ათას მოზარდზე მწვავე ლეიკოზით ავადდება ოთხი-ხუთი ბავშვი, ამას ემატება ლიმფოსარკოზით და ლიმფოგრანულიმატოზით (წლიურად ორი-სამი) დაავადებულთა რიცხვი.

აღნიშნულის მსგავსი სტატისტიკური მონაცემებია ევროპის განვითარებულ ქვეყნებშიც.

მწვავე ლეიკოზის გამოწვევზე მიზეზად მსოფლიოს მოწინავე სამედიცინო ცენტრები ვირუსის აღიარებენ. მაგრამ თვლიან, რომ იგი ლეიკოზურ დაავადებას იწვევს ლეიკოზისადმი ჩინიტიკურად მიდრეკილ ადამიანებში.

ადრეულ წლებში, მწვავე ლეიკოზით დაავადებული თითქმის ყველა ბავშვი განწირული იყოს. ოთხმოც-ოთხმოცდაათიან წლებში მდოკუმარეობა შეკეთრად შეიცვალა თანამდროვე მკურნალობის მეთოდებით, რომელიც ჩვენს კლინიკაში

დაინერგა მსოფლიოს სტანდარტების მიხედვით, გერმანული კოლეგების დახმარებითა და უშუალო მონაწილეობით.

ჩვენი ცენტრის გერმანიის მთავრობასთან მოლაპარაკების მეშვეობით დაისახა ლეიკოზითა და ლიმფოზოზით დაავადებულ ბავშვთა დახმარების სამთავრობო პროგრამა, რომელსაც საქართველოში გერმანიის ტექნიკური დახმარების ბჭური ხელმძღვანელობს და სადაც სამედიცინო დარგს კურირებს დოქტორი რაინერ შმიტი. ამასთანავე, საქართველოს მთავრობამ გამოჰყო განსაზღვრული თანხა ლეიკოზითა და ლეიკოზოზით დაავადებულ ბავშვთა მკურნალობის სათვის. ასე რომ, სამი წელია შესაძლებელი გახდა ამ კონტინენტის ავადმყოფ ბავშვთა უფასო მკურნალობა, რაც ყველაზე ძალზე ძვირადღირებულია. გერმანიაში იგი 135-140 ათას მარკას აჭარბებს. სამკურნალო საქმეთა შორის განსხვავება არ არის.

ჩვენა ექიმებმა, ასევე გერმანელებს დახმარებით (გერმანიაში მიწვევით), ათვისეს ლეიკოზურ დაავადებათა სამკურნალო სქემები, რის შედეგადაც ძალზე ამაღლდა ავადმყოფთა გადარჩენის პროცენტები.

დღეს ლიმფოზოლასტური ლეიკოზით დაავადებულ ბავშვთა გაჯანსაღების შემთხვევა თითქმის ოთხმოცდახუთ პროცენტამდე გაიზარდა. იგივე მდომარეობაა ლიმფოპროლიფერაციულ დაავადებათა საქმეში.

ჩვენი კლინიკა უმძიმესი პროფილის გამო (რაც დაგეგმიურულია ძვირადღირებული მედიკამენტების გამოყენებისათვის) კვლავაც საჭიროებს ზონუნას და დახმარებას ჩვენი მთავრობის, აგრეთვე უცხოური კოლეგებისაგან.

მაღაღერებით უნდა ავინთოთ ჩვენი პატარა პაციენტებისადმი ის დიდი ზრუნვა და ყურადღება (ეკონომიკურ დახმარების თუ პრაქტიკული საკითხების მოგვა-

რებასთან დაკავშირებით, რომელსაც იენს ჩვენი კლინიკის მეფი საზოგადოების — „საქართველოს ქალები მშვიდობისა და სიცოცხლისათვის“ პრეზიდენტი, ქალბატონი ნანული შევარდიაძე.

განავარძობთ მასალების ბეჭდვას ჟორდანის სახ. ინსტიტუტისა და პროგრამის „რეპროდუქტივობის განვითარება საქართველოში“ დახმარებით.

ვევლა დედა უნდა იცოდეს, რა ნიშნით ამოიციოს სისხლის დაავადების დასაწყისი, მითუმეტეს, თუ ბავშვმა გადაიტანა მწვავე ინფექციური თუ ქრონიკული დაავადება, რის შედეგადაც ორგანიზმი ღარიბდება ვიტამინებით, ქვეითდება იმუნიტეტი, იცვლება სისხლის ქიმიზმი, როგორც რადიონობირვად, ასევე თვისობრივად, ბავშვი ხდება ფერმკრთალი, იკლებს წონაში, კარგავს მადს, აქვს საერთო სისუსტე, დაბალი ტემპერატურული რეაქცია, ზოგჯერ ოფლიანობა და კანში წერტილოვანი ან უფრო დიდი ზომის სისხლბინი ჩატეხვები; ყოველივე ამან, იჩიქვეშ უნდა დააყენოს ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობა და აუცილებელია დაუყოვნებლოდ მიმართოს ექიმს კლინიკური და ჰემოტოლოგიური გამოკვლევისათვის.

სისხლის დაავადების მკურნალობისა და გაჯანსაღებისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს დაავადების დროულ გამოვლენებსა და პროფილაქტიკურ ღონისძიებებს. ბავშვის ჯანმრთელობის საინფორმაციო კვებისა და დასვენების სწორი რეჟიმის შერჩევა, ჰიგიენური წესების დაცვა, სრულფასოვანი საკვები, და რაც მთავარია, რაიონში მოსტეხულის და ხილის გამოყენება, რადანაც ისინი დიდი რაოდენობით შეიცავენ ვიტამინებს, რკინას და სხვა ელემენტოვანებს, რომლებიც მაღლა სწევენ ორგანიზმში იმუნიტეტს სხვადასხვა დაავადების მიმართ. ასევე დიდი მნიშვნელობა აქვს გამაჯანსაღებელ პროცედურებს: ბავშვი ადრეული ასაკიდან უნდა ჩაერთოს მისთვის სასურველ სპორტში, ტანჯარჯაში. ცურვაში, კალათბურთში და სხვა.

ძვირფასო დედებო! იყავით ფხიზლად თქვენი შვილების ჯანმრთელობის სადარჯოზე! ჩვენ ყველამ ერთად უნდა ვიზრუნოთ, რათა საქართველოს გავუზარდოთ ფიზიკურად და მორალურად ჯანმრთელი თაობა.

ლევან ბახტაძე,

ბავშვთა ონკო-ჰემატოლოგიური ცენტრის ხელმძღვანელი.

კონტრასეპცია და კიბო

საზოგადოებაში რეპროდუქციული ფუნქციის რეგულირებას დიდ მნიშვნელობას ანიჭებენ, რის გამოც ხშირად შეხვდებით გაზეთებში, ჟურნალებში, ტელევიზიით ჩასახვის საინფორმაციო პრეპარატებისა და მეთოდების რეკლამას. ამის გავლენით მათ ხშირად იყენებენ ყოველგვარი სამედიცინო კონტრაქციის გარეშე.

კონტრაცეპციულ პრეპარატებს ახასიათებს ზოგიერთი უმნიშვნელო გვერდითი მოვლენაც, მაგრამ თუ მათ შევადარებთ იმ გართულებებს, რაც თან სდევს ზელოუნერ აბორტს, ნათელი გახდება, რომ კონტრაცეპცია გინეკოლოგიური და სარძევე ჯირკვლების დაავადებების შემცირების საუკეთესო საშუალებაა.

არასრულფასოვანი და არაესთეტიური კონტრაცეპციული მეთოდების გამოყენება, როგორცაა მაგალითად, შეწყვეტილი სქესობრივი აქტი, ხელს უშლის სქესუალურ კონტრინიბას, იწვევს ნერვოსს, ფოგიდულობას, სარძევე ჯირკვლების დაავადებებს და საშვილოსნოს მიომას. ასეთი მეთოდების უხეირობა ზრდის აბორტების სიხშირეს. ხშირი აბორტები კი უშეღობისა და სარძევე ჯირკვლების კიბოთი დაავადების რისკ-ფაქტორია.

კონტრაცეპციის როლი ონკოლოგიური დაავადებების განვითარებაში ნაკლებად არის ცნობილი საზოგადოებისათვის. ზოგიერთი ქალი ერიდება კონტრაცეპციული საშუალებების გამოყენებას მათი კონტრინიბოზის ბუნების გამო, კიბოს წარმოქმნის უსაფუძვლო შიშით, რასაც ხშირად ხელს უწყობს არაკომპეტენტურ ექიმთა რეკომენდაციები.

პორმონალური კონტრაცეპციის ერა იწყება 16-იანი წლებიდან. ამჟამად ქვეყნდება მონაცემები მათი მოქმედებისა რეპროდუქციული სისტემის ორგანიზმზე იმ

პაციენტებში, რომლებმაც ამ პრეპარატის მიღება დაიწყეს 15-20 წლის წინ. ამ მონაცემების ანალიზის შედეგად დადინდა, რომ პორმონალური კონტრაცეპციული პრეპარატების ხანგრძლივი მიღება 50 პროცენტით აქვეითებს საკვერცხეების კიბოსა და საშვილოსნოს ლორწოვანის სიმსივნეების განვითარების რისკს. ისიც გასათვალისწინებელია, რომ ამჟამად ვიყენებთ მეორე და მესამე თაობის კონტრაცეპციულ პრეპარატებს, რომლებშიც მკვეთრად არის შემცირებული პორმონების შემცველობა. სასქესოპორმო დაზიანებულ ორგანიზმზე (სარძევე ჯირკვლები, საშვილოსნოს ლორწოვანი) პორმონალური კონტრაცეპციული პრეპარატების დადებითი ზემოქმედების ერთ-ერთ ძირითად წინაპირობას წარმოადგენს მათი გავლენით მენსტრუალური ციკლის მოწესრიგება.

ამგვარად, მრავალრიცხოვანი, ზანგრძლივი გამოკვლევების საფუძველზე შეიმღება ითქვას, რომ კონტრაცეპციული კონტრაცეპტივების მიღება მკვეთრად ამცირებს ონკოგინეკოლოგიური დაავადებებისა და სარძევე ჯირკვლების კიბოს განვითარების რისკს, ხოლო თუ იმასაც გავითვალისწინებთ, რომ პორმონალური კონტრაცეპტივები ერთ-ერთი ეფექტური საშუალებაა მასობითობის სამკურნალოდ, რომელიც კიბოსწინარე დაავადებებს ითვლება, ჩვენს თავს უფლებას მივცემთ, რეკომენდაცია გავუწიოთ ქალებს კონტრაცეპციული საშუალებების ფართოდ გამოსაყენებლად.

რეპაზ ციციშვილი,

ჰედიცინის მეც. კანდიდატი, ჟორდანიას სახ. რეპროდუქციის სკ ინსტიტუტის მამოლოგიის განყოფილების ხელმძღვანელი.

ქართული თეატრის ისტორიაში მნიშვნელოვანი ადგილი დაიკავებდა ქალაქ რუსთავში გამართულმა პირველმა ფართომასშტაბიანმა რესპუბლიკურმა თეატრალურმა ფესტივალმა „ოქროს ნიღბი“, სადაც საქართველოს თი-თქმის ვეკლა წამყვანმა თეატრმა მიიღო მონაწილეობა. ყოველი წარმოდგენის შემდეგ, დამდგმელ ჯგუფს მასპინძლობდნენ ფესტივალის მესვეურები, ქალაქ რუსთავის წარმომადგენლები. ჩანაფიქრი ერთობ პიკანტური გახლდათ — ტრადიციულ ქართულ სუ-

ფრას უძღვებოდა არა „ნატიაინი“ თამადა-მამაკაცი, არამედ რუსთავის დრამატული თეატრის მომზიბველი მსახიობი ნათელა მუხლიშვილი. ქალბატონი ნათელა კომენტატორის, წამყვანის ფუნქციასაც მოხდენილად ითავსებდა და სადღესასწაულო განწყობილებას ამკვიდრებდა, ამ რთულ მისიის ძალდაუტანებლად, აქტიურ შარშითა და ეფექტანტრობით ასრულებდა — იყო საოცრად კეთილშობილური, თითოეული კოლექტივის ჭეშმარიტი გულგმატკივარი და ქომაგი.

მსახიობის შეადრე

ერთ-ერთ ინტერვიუში მსახიობი ამბობს: „მიყვარს ბავშვები, ახალგაზრდები, ადამიანები, ყვაკილები... ისე მიტაცებს სიღამაზე, რომ შემძლია 24 საათის განმავლობაში ადფორივანებით ვუშხირი ხელოვნების ნაწარმოებებს. ვმართავ საღამოებს, სადაც ვცდილობ ვყვლას მოვეყვრო, სულიერი ტკივილები შევემსუბუქო.“ გულწრფელი, რომანტიკული, შინაგანად თავისუფალი ადამიანის აღსარებას აღიბა, სწორედ ასეთი გახლავი ნათელა მუხლიშვილი, რომელსაც შარშან დაბადების დღის 50 წელი შეუსრულდა და ამ თარიღსაც მისთვის ჩვეული გულანდილობით, ოპტიმისმით და ერთგვარი სიამაყითაც შეეგება. თავმოსაწონებელი კი ბევრი აქვს ქალბატონი ნათელას — სცენაზე განსახიერებელი ოცდახუთზე მეტი მთავარი როლი, რომელთა უმრავლესობამ საყოველთაო აღიარება მოუტანა, 30 წლის ასაკში საქართველოს დამსახურებული არტისტის წოდების მინიჭება, შესანიშნავი შემოქმედებით და გარეგნული ფორმის შენარჩუნება და, რაც ყველაზე მთავარია, მაყურებლის სიყვარული.

1967 წელს რუსთავში გიგა ღორთქიფანიძის თაოსნობით დაარსდა ახალი ქართული თეატრი — ახალგაზრდა ვარსკვლავებთან შედლებამული ბირთვი, რომელიც პროტესტანტული სულისა და შემოქმედებითი იდეალების ძიების ნიშნით, გაემიჯნა იმდროინდელ მარჯანიშვილის თეატრს. მაშინ ნათელა თეატრალური ინსტიტუტის სტუდენტ იყო და ვერც კი იცინებებდა ამ ჩინებულ ანსამბლში მოხვედრას, მაგრამ პატონი გიგას აღლო შეუცდომელი აღმოჩნდა, მან მესამე კურსის სტუდენტი მიიწვია ახლადშექმნილ თეატრში. დღეს რუსთავის თეატრი წარმოუდგენელია ნათელას გარეშე.

რუსთავის თეატრში დადგმული თამაზ ჭილაძის „სურათები საოჯახო აღბოშიდან“ — თანამედროვე თემაზე შექმნილი, მწვავე პრობლემატიკით გამორჩეული ნაწარმოები ზედმიწევნით პასუხობდა დროისა და მაყურებლის მოთხოვნებს. ვიზო სისხარულიძის მიერ დადგმული ეს წარმოდგენა აქტიორული ანსამბლით იქცევა ყურა-

● რიტი — ნათელა მუხლიშვილი სპექტაკლში „ცილინდრი“.

● მარჯვნიდან: რიტა — ნ. მუხლიშვილი, ავენტიანო — ჯ. დავნიძე, რუდოლფი — ნ. ტყეშელაშვილი სპექტაკლში „ცილინდრა“.

დღესაც, მათს შორის კი ნათელა მუხლიშვილის ტანა-სხლექტლივი გოგონა ნუციკო, არაჩვეულებრივი პლასტიკითა და უშუალოებით გამოირჩეოდა. ეპიზოდურა როლისათვის განკუთვნილი კომპაქტური დრო მსახიობს ზედმიწევნით ჰქონდა ათვისებული და თითოეული სცენის შემდეგ მაყურებლის ერთსულოვან ტრამს იმსახურებდა.

წარმატება მოუტანა თეატრს უნგრელი დრამატურგის იოჟეფ კატონას „ბანკ-ბანის“ განხორციელებამ. სპექტაკლი შექმნილია ვენებებით იყო საყვე. შეიღწა, რომელსაც ნათელა მუხლიშვილი განასახიერებდა, მტრის მიერ გაუპატიურებული ლამაზი ქალი, პროტესტის ნიშნად, სიცოცხლეს ეთხოვება და ამ პროცესს ტრაგიკული სიმპაფრითა და გზნებით გადმოგვცემდა მსახიობი.

1974 წელს რუსთავის თეატრმა უნგრული დრამატურგის ფესტივალზე წარმოადგინა „ბანკ-ბანი“, სადაც ნათელა მუხლიშვილი ქალის როლის საუკეთესო შემსრულებლად აღიარეს, რაც ახალგაზრდა მსახიობის დიდი გამარჯვება იყო.

რუსთავის თეატრის არსებობის პირველი პერიოდი ინტენსივობითა და მიღწევებით ხასიათდება. ამ მიღწევათა რიგს განეკუთვნება ლუიჯი პირადელის „ავტორის მამიქე“ კლი ექვსი პერსონაჟი“, რეჟისორი გია ანთაძის დადგ. მით. ეს იყო ამ ურთულესი ნაწარმოების ქართულ სცენაზე გაცოცხლების პირველი ცდა. ნათელა მუხლიშვილის გმირი სპექტაკლის ანსამბლურ ქარავში მძაფრი დრამატული ფერით იყო წარმოდგენილი.

ვიცხ იცნობს ნათელა მუხლიშვილის, აღბათ დამეთანხმება, რომ რიტა ედვარდო ლე ფილდოს „ცილინდრაში“, (რეჟისორი — აამაზ მესხი) მისთვის ოდნავ უხერხული“ როლი იყო თავისი ექსტრავაგანტრობითა და ეროტიკული მომენტებით (ამის გამო ხომ მან კინოში რამდენიმე მიწვევაზე თქვა უარი), მაგრამ ამ სახეში მსახიობმა რიტამ ხასიათის სხვა თვისებები წამოსწია წინა პლანზე — დრამატული სიღრმე და ტრაგიკული ფერადობა შესძინა მას.

ასეთივე მოულოდნელი იყო მაყურებლისათვის ნათელა მუხლიშვილი ქალბატონ გაბის როლში (რობერტომას „რვა მოსიყვარულე ქალი“ — რეჟისორი ლილია შოთაძე). გულზეაღი, თვალმამქცი, მოღალატე ცოლი — ასე გვიხასიათებდა მსახიობი თავის პერსონაჟს. ნათელა მუხლიშვილის შესრულება იყო ფსიქოლოგიურად ზუსტი და აქტიურულად საინტერესო.

და ბოლოს, ია — ვადიმ კორისტელითვის პიესა-მოთხრობაში „მარტოობის დღესასწაული“ (რეჟისორი გიგა ლორთქიფანიძე). სპექტაკლი ფიროსმანის ცხოვრების უკანასკნელ წუთებზე მოგვიხსნობდა. დიდი ხელოვანის სიკვდილის პურანში, პოეტურა ზიღვის ყველაზე შთამბეჭდავი მონაკვეთი იას გამორჩენას ახლდა, ავტორის ჩანაფიქრით, ეს გოგონა შეიძლება ცხოვრებაში შეხვდა ნიკაჟას, ან — რა გარკე იქნებოდა, რომ შეხვედროდა..

იას სცენები ფიროსმანთან (ამ როლს ოთარ მელვინიუ-უხუცესი ასრულებდა) ლირიკულ-ფსიქოლოგიური ნააკადის პოეტურ ხაზთან შერწყმის სახიერი ნიმუში იყო. ყველა მსახიობის ბიოგრაფიაში ბევრ ჩინებულად განსახიერებულ როლთაგან ერთს მაინც განსაკუთრებით გამოირჩევენ ხოლმე. ასეთი სახე ნათელა მუხლიშვილის მრავალფეროვან შემოქმედებაში, ჩემი აზრით, არის ია, რომელსაც პატარა შედევრსაც კი ვუწოდებდი. მასი აქტიორული პოტენციალი გაიცვლით ღრმია, რაც გვაფიქრებინებს, რომ ახალ ნამუშევრებში მოწმენი გახვდებით ნათელა მუხლიშვილის თვითმყოფადი ნიჭის ახალი ძალით გამოვლინებას.

გიორგი აბულაძე:

საქართველოს

ბანათიხულ

მოგაგალური ხედავ

თბილისის ახლოს, ლისის ტბის ზევით, ერთი ჩვეულებრივი ქართული სოფელია, თავისი უხეხობითა და სანახებობით. იქაური მკვიდრია იზა ახვლედიანი. იქ დიდ სახლში ცხოვრობს მისი დიდი ოჯახი, იქვე პატარა ქობია ხატებით მორთული, სადაც დღედაღამ საწინილები ანთია და სადაც ღოცულობს, გალობს და ბედის მაძიებლებს იღებს.

— ქალბატონო იზა, როდის დაგეწყოთ ხილვები და რა პერიოდს მოიცავს თქვენი ხედვის არეალი?

— 1961 წელს გარდამეცვალა მეუღლე — ომარ დავითაშვილი. დავრჩი სამი შვილით მარტო. ძალიან განვიცაღე; ხშირად ცუდად ვხდებოდი, სავადმყოფოშიც მოვხები, მაგრამ საოცარი ის იყო, სულ წინიდანები მოვხებოდა. ვერაფერს მივხვდი, თურმე ყველაფერი

უფლის ნება იყო. სამი თვე სასჯელი მქონდა. მერე ერთი კვირა დამამინეს. დიდუბის ეკლესიის მორწმუნეებში მივიღინდენ და საწინილებს მინთებდნენ. როცა გავიღვიპე, სულ სხვა ვიყავი; სხვა ძალა მომეცა — ხედვის, დიდი მებრუნებლების და რჩევების.

რაც შეეხება ხედვის არეალს, არ შეიძლება წლები განვსაზღვრო, თითქმის ბოლომდე ვხედავ, მაგრამ ყველაფრის თქმის უფლება არა მაქვს, მოვლენებს წინ ვერ გავუსწრებ...

— ქალბატონო იზა, თქვენ პოეზიის ენით მებრუნდებით, ვინ გასწავლათ ან ვინ გაწვდით სიტყვის ასეთ მარაგს?

— უდიდესი ძალა გამჩენისა, რაღაც უნდა, იმად გაცქვეს, ღამე მელაპარაკებიან ყაზბეგის ენაზე, ე. ი. მოხეურად, ხოლო ებრაულ ენაზე გალობენ.

ნაირა რა-მის ნაამბობო: ამ ათი წლის წინ მძიმედ გავხდი ავად. მკერდზე სიმსივნე აღმომაჩნდა. ექიმებთან შიშამდგარი თვალებით დავდიოდი, ღამე ქი სულ ვტიროდი.

გარდაცვლილი დედა დამეისზმრა. შენი საცოდაობით ვეღარ ვისვენებ, წამოდი, ისეთ ადგილას მიგვიყვან, სადაც სიმართლეს გეტყვიანო. წამომდეა და დიდ, განათებულ დარბაზში აღმოვჩნდი. თეთრებში ჩაცმული, მომაჯადოებელი სილამაზის ქალი იჯდა, გარს ანგელოზები ეხვივნენ და ხალხი რიგში იდგა. ღვთისმშობელია ალბათ, — გავფიქრე ჩემთვის და ყურადღება დავძაბე. დედა შეეკითხა, ჩემს ქალიშვილს საშინო დაავადება აქვს თუ არაო. წმინდა მარიამმა უარყოფის ნიშნად თავი გადაქანია. გახარებულს გამოძვლივა, ვირწმუნე, რომ კუდი არაფერი მჭირდა. ამიტომ ონკოლოგიურში აღარ წავსულვარ.

ორი კვირის შემდეგ, ღვთისმშობელი დამეისზმრა და მითხრა — შენ უნდა წახვიდე ჩემს შვილთან თბიწვალში, თეთრი ხალათი აცვიო და თმა წითლად აქვს შეღებილიო. არ ვიცოდი, სად იყო თბიწვალი. ტაქსის მძღოლებმა გვითხრეს, ალბათ იზასთან მიდინხართო. ყველამ იცოდა მისი გვარი და სახელიო.

თბიწვალში აუღიოთ, დიდი რივი იყო. ცხელოდა და არ შემეძლო იქ ვაჩერება. უკან გამოვბრუნდი. ორი დღის შემდეგ კვლავ დამეისზმრა ღვთისმშობელი. მეორეჯერაც აუღიო, უფრო ბევრი ხალხი დამხვდა. ისევ უკან გამოვბრუნდი. მესამედ კვლავ დამეისზმრა და მაკცარად გამაფრთხილა, თუ არ წახვალ, ყველაფერი შენს თავს დააბრალეო...

მესამედაც აუღიო და რივში ჩავდექი. ჩემს წინ მოლა იდგა. გამიკვირდა, ავვისტოს პაპანაქებაში, კოსტიუმში რომ იყო გამოწყობილი, თან ქალიშვილი ახლდა.

მიღლები იზა მაკაცრია. როცა ბევრი ხალხი, გამოდის და თვითონ არჩევს შეჭირვებულელებს. იმ დღესაც ჩემზე მიუთითა, ეს ვიკონა გამოატარეთო. მოლა გაჯავრდა, მესამედ ამოვედი, უცნაური ავადმყოფობა მკლავს და შემეცოდიო.

— შენ კოლდინი ხარ, თეთლ ტანზე წყლულები გაქვს, ამჟამად ეს ბოტკინიანი დეზანარ, სასწრაფოდ ექიმებთან წაიდი, ჩემთან რა გინდაო. მართლაც ასეაო, — დადასტურა შეიძლება.

როცა ნათელშიმღვლის წინ დავეკეცი, გულს ბაგა-ბუგი ვაგქონდა, მაგრამ მისმა შეხებამ დამამშვიდა და თითქმის წინადანებთან სიხალისის ნეტარება მაგრძობინა. შეიდი ლოცვის შემდეგ, სიმსივნე გამაქტრა. თურმე, შუაი მაგია მტანჯავდა და მამშინებდა. ქალბატონმა იზამ არ გამიმხილა, მოლოდ რამდენიმე წლის შემდეგ გავივი. გულიყო მამო: თანამშრომელს გავყვევი თბიწვალში

ცნობილ იზა ახვლედიანთან. ერთ კვირაში მისი ოჯახი ამერიკაში მიემგზავრებოდა სამუდამოდ. ყველაფერი გამზადებული ჰქონდათ, ოღონდ ნათელხანდელის აზრი აინტერესებდა მომავალი ცხოვრების შესახებ. იზამ უთხრა, სასწრაფოდ მოსკოვში მიიხიარ, ამერიკაში კი — წელს დასახლებარში. გზაში მარინა იცინოდა, ერთ კვირაში ამერიკაში მივიდებოდა, მოსკოვში რა მინდა...

მართლაც ისე მოხდა, როგორც წინასწარმეტყველება უთხრა. მეუღლე ცუდად გაუხდა, მოსკოვში გადააფრინეს, მაგრამ გარდაიცვალა. მარინამ მეორე წელს მოახერხა ამერიკაში გამგზავრება. იზამ იცოდა, ცუდი ამავირომ იცოდა, მაგრამ არ გაუშვია, წინასწარ გული არ გაუხუტა. ბედისწერას წინ ვინ აღუდგებოდა?

— ქალბატონო იზა, რას გვეტყვი ბედისწერაზე. ამ ბოლო დროს სიკვდილი ისე დაიარაღებინა ირგვლივ, ალარავის ინიღობს და უღობივად ანადგურებს ადამიანებს, აუ შეიძლება მისი შეცვლა ან სამსხვერპლოდ განწირული მინითადად დაუცველი ვენები რატომ არიან?

— ბედის საკითხი ღვთის ძალით წყდება. შუბლის წერა ვის ბედისწერა და თავიდანვე ბეჭედი აქვს დარტყმული. მისი შეცვლა არავის და არაფერს შეუძლია, ეს უდიდესი სინტიციკა და ზევიდან მოდის.

დღეს რომ საქართველოზე შვი ძალა მეფობს, ესეც ბედი წერდა. ჩვენ ვართ მომსწრე და მსხვერპლი ამდენი უსამართლობისა, ომებისა, სისხლისღვრისა, კაცთა-კვლისა, ჭურღობისა, ყაჩაღობისა, გაუტანლობისა და, რაც ყველაზე მთავარია, ერის გასლეჩისა. აი, რას არ გვაძაბობს ღვთისმშობელი და სანამ არ გავერთიანდებით, სიკეთეს ვუ ველოდებით.

ალბათ, ზევიდან არაა ნება, ნათელხანდელის ბოლიტიკას და პოლიტიკოსებს შეეხოს, თუმცა დარწმუნებული ვარ, დანამდილობით იცის, რა ხდება და რა უნდა მოხდეს მომავალში. ბევრჯერ მივიღინე მასთან სათხოვნელად მაღალი ემელონებიდან, მაგრამ ვერაფერზე დითანხმეს, უარი მკაცრად და შეუდგა თვი.

— დანგრეულ ოჯახებს თუ დახმარებისათრ?
— რა თქმა უნდა, ბევრი გაუბედურებული ქალი მოდის ჩემთან, გაბრწყინებული მამაკაცები უმოწყალოდ ანგრევენ ოჯახებს და უცოდველი ბავშვები დაზარალებულნი და უპატრონინი რჩებიან. თუ ჯადოა გაკეთებული, არაფერს ვიშურებ და ლოცვებით ეუხსნი, ოჯახებს ვაერთიანებ, საიმიკველს ვუმადრებ. ეს დიდი მადლია.

— ქალბატონო იზა, რა დირს თქვენთან მოხვედრის და სად მივაკეთ ამდენი ფული?

— მე მკითხავეი არა ვარ, თავი რომ შეეფასოს. ვინც რამდენს დამიტოვებს, მადლობელი ვარ. ადრე ბევრი ხალხი ამოდიოდა, ახლა ავტობუსიც არ დადის და არც ხალხს გააჩნია რამე. ყველას უჭირს, ვის რა უნდა გამოვართვა.

მარშან სამების ტაძრის საიარკველის ჩაყრაზე, ფული რომ არ მქონდა, ოქროს საფურები მოვიხსენი და ის დავტოვე. რაც ფული მაქვს, შუაზე ვყოფ. ნახევარი ოჯახს, ნახევარი — ეკლესიებს. ჩემს სოფელში ვაშენებ წმინდა ვიორგის სახელობის ეკლესიას. მე მინიშუმითაც ვკმაყოფილდები, სული მოგვცა უფალმა...

იზა ახვლედიანი ხედასხევა ეკლესიებში დადის საღვთავად. ის ყოველ ღამით, ერთი საათი საქართველოსთვის და აუღამყოფი ხალხისთვის ლოცულობს. ამას წინათ, ერთ-ერთი ეკლესიის მრევლი გაკვირვებულნი იყი, დამისთევაზე ყველამ დაიძინა, იზა მთელი ღამე ფეხზე იდგა და ლოცუვობდა. გაოცდნენ იმაზეც, ებრაულ ენაზე რომ გავლობდა. საერთოდ, ყველა ენაზე შეუძლია ივალისოს, მაშინ, როცა არცერთი ენა არ იცის.

— ქალბატონო იზა, ბოლო ხუთ წელიწადში ხალხის უმეტესობა უმძიმეს ეკონომიკურ გაჭირვებას განიცდის. ამ ნიადაგზე ბევრი დაავადა, ბევრმა გაქცევით უშველა თავს, ზოგი სასოწარკვეთაშია. როგორ ახსნით ამ პროცესებს და სად ზედათ გამოხსავლს?

— ვხედავ განკითხვის ყამის მოახლოებას, ნიადავი გამოეტლება მძინერებით მორწმუნეობას, ღმერთი უშველოს თავმდაბალ, უმწიკვლო, ალაღბარალო ადამიანებს. საქართველო ღვთისმშობლის წილხვედრია, ქრისტეს კვართიც მოახდენს სასწაულებს. ხალხი უნდა გაერთიანდეს, ერთ ხილზე გავიდეს. ზევიდანა ბრძანება, მთავრობამაც და ხალხმაც თავი უნდა დახაროს, სული ვეაქვს მოცემული და არა — ფული. ვინც საქართველო დატოვა, უმეტესობა ფულისთვის წავიდა. როცა ქვეყანას უჭირს, ამ გამოცდას ყველამ ერთნაირად უნდა გაუძლოს. ხომ ზედათ, რომ უფალი გვსჯის და უნდა მივხედოთ, ვილოცოთ, გულოთ ვილოცოთ, რომ გამოვიყიდოთ.

ისე, საქართველოს განათებულ მომავალში ვხედავ.

გესაუბრა ირმა ჩოშიაკაშვილი

დოდო ზურაბიშვილი

ქალი მოზარდობა

მოდის, მონათებს, ის თურქი დედა, ნათელი დაქვს თანა, არ დავაიწყებდა მისი იფინა, არც მისი სულთათანა.	და, განა მარტო დედობით დახდება ეს სუსტი არსება, ქალი? ოწმაც ვერადით ვიდევა, აიარაღსწული,	სამაჰოს პირაზე, კიარსაც რომ ცრემლები წვენი. ქალი მოზარდობა, ნაწი, სხემისილი,
ქალი მოზარდობა, დალოცეთ ვაჟაკებო, უღლის გაწევა მოდის, დედობას ელოდება,	აღვნილი ღვთის მადლით და ძალით.	ქალი — დიმილი და სევდა, ფუნთით ხანთლები, დალოცეთ, ვადლოთ,
იმრავლეთ პატარებს, დალოცეთ შემოქმედი	ქალი მოზარდობა, ხუნებს ხანადიერ და სათიოება წვენიც, ქალი მოზარდობა	დალოცეთ, ვადლოთ, დალოცეთ, ვადლოთ, ის საფეცარი დედა!

„პუკაი ვანი“

— მწერალი ხარ, ამბავს გეტყვი და შენ რაც გინდა, ის უყავი, — მითხრა ერთ უსაქმო დღეს რედაქციაში შემოსულმა ძველმა ნაცნობმა. უსაქმო იმიტომ, რომ უშუქობის გამო საამწყოობო საამქრო არ მუშაობდა, ეურხნაოსი გვერდებს ვერ ვკრავდით და პალტონელთათმინებნი ვახვეულნი გაცივებულ ოთახებში წინ და უკან აჩქარებით ბოლთას ვცემდით. სახლებში არ მივდიოდით, ჭერ ერთი, იმიტომ, რომ იქ უარესი სიცოცხე გველოდა, მეორეც, მეცხრე ბლოკი ჭერ კიდევ ანექტეტის თემად არ ქვეულოყო და საღლაც იმედო მისივ ბუჭტავდა, იქნება დენი ცოტა ხნით მაინც გამოუშვან და საქმეს ვეყოთო. მკითხველისათვის ვასაგები უნდა იყოს, როდის ხვდებოდა ეს ამბავი.

— თანამშრომელი მყავს, საბოც გადაცილებული, მეცნებრი კაცი, კარგი ოჯახიშვილი, ბატონი ალექსანდრე, — განაზრძო ნაცნობმა, — გაუჭირდა, რა თქმა უნდა ამ ზამთარს განსაკუთრებით, პროფესორის მათხოვრული ხელფასით ოჯახს რჩენა. შვილი იმედისმოცემ არქიტექტორად ითვლებოდა, მაგრამ ვის უნდა დღეს არქიტექტურა? ხელფასსაც აღარ აძლევდნენ. ერთხანს ხატა, ნახატების გაყიდვა სცადა, ვაჭრობასაც ნიჭი მდომია, იდგა მორცხვად აბუხულო აკადემიის კიბეებთან და გამვეღო-გამორმეღელს თვალს არიდებდა. ლეონარდო და ვინჩი რომ ყოფილიყო, ვინ რას იყიდდა! რუხი ზამთრის უსიხარტლო დღის ბოლოს ჩქარი ნიბაჯით სახლებიდან მიმავალი პალტოს საყელოში თავჩაყოფილი გამვეღოლები მხატვრებისაყენ აღარც კი იხედებოდნენ. სხვა მიწეფერი საზრუნავიც თავზე საყურელი ჰქონდათ. ჰოდა, ადგა ეს ბიჭი და რუხეთში წაიდა. ვიღაცამ უთხრა, ტაძრების რესტავრაციაში რუხეთის საპატრიარქო კარგ ფულს იძლევაო. ძლივს შეუგარაგვის იქითიბის ფული.

— ვიშოვი თუ არა რამეს, გამოვიგზავნენითო, დაუბარა მშობ-

ლებს და აღარ გამოჩენილა. ერთხელ ვილაცის პირით ამბავი მოუვიდათ მშობლებს:

— რაღაცას მპირდებიან და ენახით, ჭერაჭერობით წამოსასვლელი ფული არ მაქვს, ჩემზე ნუ იჯავრებთ, ერთმანეთს მოუბარეთ, ეს ზამთარი როგორმე გადაიტანეთო.

სასწავლო წლის დასაწყისში რაიონში გათხოვილმა და დაქვრივებულმა ქალიშვილმა პროფესორის ერთი ვარია და თავისი ცნება წლის ვოგო ჩამოუყვანა. იქნება ერთი წლით ბავშვი შეშინახათ, ძალიან მიჭირს და მეშინია, შვილი არ დამაჟავდესო.

ბავშვი, რა თქმა უნდა, დაიტოვეს, მაგრამ კაცი მას შემდეგ შეამჩნევად გახდა და აიწოწა. ეტყობა, თუ რამეს იშოვნიდნენ, ბავშვს აჭმევდნენ. ცოლ-ქმარი კი ყველაფერს იკლებდა და თავს ინებებებდა: ჩვენს ასაკში, რაც ნაკლებს შეუჭმობ, უკეთესიც კია, ქოლესტერინი არ დაგვიტოვებდა და ჩაწევის პრობლემა მაინც მოვეგვსნებო.

ერთხელ პროფესორი გახარებული მოვიდა სამსახურში:

წარმოიდგენიათ, ჩვენმა ვარია ამ კვერცხი დაიღო, ბავშვს დღეს გოგონიშვილი ვაჭამეთ, ასე თუ ვაგვამცლდა, ჩვენს ბედს ძილით არ დააყვალს.

რამდენიმე დღე პროფესორი მხნე დადიოდა, სახეზე უიმიდობის მწარე გამომეტყველება გაუჭრა, მაგრამ ეს მდგომარეობა დიდხანს არ გაგრძელებულა.

ერთხელ ვილაცის გახსენსდა პროფესორის ვარია და ნახევრადხუმრობით ჰკითხა:

— რას შევება, ბატონო ალექსანდრე, თქვენი ქათამი, კიდეც გიღებთ კვერცხს?

— არა, მალე შეწყვიტა. ქამით კი ქამს და კვერცხს აღარ დღეს, არ ვიცით, რა ვიცილთო. ბავშვი ყოველ დილას გვეკითხებოდა: იქნებ დღეს ჭაჭუღამ კვერცხი დაიღო, წაიღო, ნახეთო. ცოლმა მითხრა, კიდეც მოვიკლოთ რამე და კვერცხი ვივიღოთ, ვითომ ჩვენმა ქა-

თამამ დაღო, თორემ ბავშვი ჭაჭურით აღარ არისო. მაგრამ რაღა უნდა მოვიკლოთ?

თანამშრომლებმა წავიციევიშვით და დავიშალეთ, ყველას თავისი გაჭირვება ჰქონდა და პროფესორის ჭაჭუღას ამბავი მალე გადაგვავიწყდა.

გავიდა ერთი ორი თვე. მიზნობაზნებოდა ზამთარი თავის აღსასრულისაკენ, მაგრამ უსაშველოდ ხელა.

ერთხელაც ეს ჩვენი პროფესორი გახარებული, სწრაფი ნაბიჯით შემოვიდა ოთახში, მხიარულად მოგვესალმა და სანამ უჯრიდან ქაღალდებს იღებდა და მაგიდაზე აყრიდა, პატარა ანექტოტიც მოგვიყვია.

ცოტა არ იყოს, გავვოცდით. მისი მაგილის პირდაპირ თავის აღმეცნებრმა ქალმა, თითქოს რაღაც იპოვაო, პროფესორს ჰკითხა:

— ჰო, მართლა, ბატონო ალექსანდრე, იმ თქვენმა ქათამმა კვერცხი დაიდება ხომ დაახალბა?

— ბატონო, პირდაპირ სასაუბროდ მოხდა, — უპასუხა შესამჩნევად გამოცოცხლებულმა პროფესორმა და სათვალე მოიხსნა.

გუშინ ჩემი ცოლი ეზოს აღაგებდა და ერთი ბუჩქის ძირში 35 ცალი კვერცხი არ აღმოაჩინა?!

თურმე ქათამს კვერცხის დადებაც არც შეუწყვეტია, მაგრამ ჩვენ გვიმალავდა, აღბათ გამოსჩაყად ამხადებდა.

ამდენი კვერცხის ერთად დანახვაზე ჩემს ცოლს სიხარულისაგან კინაღამ გული წუთეიდა. ბავშვი ხომ მოიღოდ გადაირია?

წარმოიდგინეთ, ორი კვერცხის ტაფამწევილი მეც მერგო, — მორცხვად დასძინა პროფესორმა და ლოყები შეუფაცვალა.

იმ დღეს მთელი განყოფილება კაიჯ ხსალივით ვიყავით. ის კი არა, სხვა ოთახებშიაც შეღწევა ხმამ პროფესორის კვერცხებზე და რამდენიმე წუთით მთელი ინსტიტუტი გაამხიარულა.

შენგელია ციკლა

საუბარი ტროსა კელმეტან

„...ხოლო გამარჯვება ფილოსოფოსთა და ბრძევთა ილუზიაა“

უილიამ ფოლკნერი

ყოველ მარცხს მოსდევს დარდი და ცრემლი, რა უმოწყალოდ მიჰქრიათ დრონი... ტროსა კელმეტან ვიღაცა ტრონი, ავაშენონი? ავაშენონი! - ის არის, უხედავ, ის არის, მაგრამ რამ აატროს გამარჯვებულნი? სულის ტკივილით მოზრდი. მგონი, ახლაც ქარს ნატრობს ავაშენონი. გამარჯვებულმა ყველაზე უკეთ იცის ცრემლის და ტკივილის ფასი. - იმარჯვებს ძალა, იქნებ გენია, მაგრამ აღარ გვეყავს იფიგენია. იფიგენია თუ გამარჯვება, გამარჯვება თუ იფიგენია? - ავაშენონი არ არის ბრძევი, ფილოსოფოსი ან გულუბრყვილო, - მან იცის, ეს დღე თითქმის ღამისი ილუზიაა ბრჭყვილა... მხოლოდ.

მინდა სიცოცხლე

სიკვდილი ყველას ეწვევა რადგან, მეც დამიჩოქებს, ვიცო, აქლემი, მაგრამ მანამდე მინდა სიცოცხლე, სიცოცხლე შენთან, სიცოცხლე შენთვის. მანამდე მინდა შენი მზე მწვანედს და გაზაფხულმა ჩამოხზოს ბუჩქთან, რომ გამბრუნოს იის სურნელით და კვლავ ძალუმად იძებნის გულმა. მინდა წვიმები ვატარო კალთით. სხვისმა ცრემლებმა სული მატყინოს, მინდა ქარებმა დარდებს უქოროლონ, გადაატარონ ცა უნაბირო. მინდა ცხოვრება მწკვილი და მძაფრი, მინდა სიცოცხლე - მსგავსი ქარიშხლის, მერე სიკვდილმა ჩამოჰკრას ზარებს, მოვიდეს, რადგან მოსვლას არ იშლის.

ჩემი საგინიტო გარათი მუზის სახარანისო

ვარ გულუბრყვილო, მაგრამ არა იმდენად, ტბაში მთვარეს დაუწყვო ძებნა ლიბოსავით. ბაუშე ვარ, მაგრამ არა იმდენად. ცაზე წერილი ვარსკვლავები მართლა პატარები მეგონოს. ვარ ცოტა თავხედიც, მაგრამ არა იმდენად, რუსთაველს გავეჯიბრო ოდესმე. ვარ უშიშარი იმდენად, რომ ზნელმა დამემ შიშით არ დამანამცეცოს!.. მაქვს იმდენი სილაშავე, სილაღე, იმდენი თავმდაბლობა, იმდენი სიამაფე, რაც მჭირდება და დმერთს არ ვემდური. ერთადერთი, რაც ჩემში უსაზღვროა - ეს სიკეთეა. მე ვვარძობ უდღეს ენერჯის ჩემში და ამ ენერჯის წყარო სიკეთეა - უმშვენიერესი ამქვეყნად. და თუ სატანა ზარზარებს სადღაც, მე ამ ზარზარის არ მეშინია, - სიკეთით დავეძლე.

მძიმე ტვირთი ვიტვირთე და ამ ტვირთს თუნდაც გოლეოთაზე ავიტან ჩემი სიკეთით! ახლა? ახლა შემომიშევე, მუზავ, შენს საბრძანისში? შენი ხილის გემოს ვასინჯვა მინდა. იქნებ მათხოვარი გეოწივარ. ან უკანასკნელი მაწაწაწაა?! ხილს გთხოვ, - თუმცა ჩემი ბაღში ხეებს ტოტები ატყდება სიმძიმისაგან.

მანტიალე, ფრჩხილებიდან სისხლი მადინე, დამქანაც ილაჯის გაწვევტაღე, ოღონდ არ მიმატოვო. ქარიშხალი დამინთე სულში, ისეთი, კალამი რომ ვაღამატეხინოს! ატყობ? ვერჯერებით უბრალო ნაცნობმა რა გთხოვე? - შექსპირთან გატოლებ! - ხა, ხა, ხა, ხა ხა! - რატომ იცინი? ნუ დამცინებ, თორემ ფრთები დამემსხერევა და ვეღარ ვიფრენ.

შექსპირი ჩემი მწვერვალია და მასზე ასვლა ჩემი ნატვრაა მხოლოდ, - ნატვრის უფლება კი მაქვს და თუ ნატვრა, ნატვრა იყოს... მანტიალე, ფეხებიდან სისხლი მადინე, ოფულე გამძვარი, თუნდაც ცრემლად და თუნდაც სისხლად.

თუნდაც სიცოცხლე მოითხოვე ჩემი უბრალო - არ ვიწუწუნებ, გულნამცეცა სხვაც მებრალბება... მანტიალე, ფეხებიდან სისხლი მადინე, ოღონდ ამას გთხოვ: ყველაფერი რევერანსების გარეშე მაკეთებინე!..

ბარმონზე ყველა თუში ქალი შეკრავს

შარშან, როცა ბარლამენტის თავმჯდომარემ მთათუშეთი მოინახულა, შემოდგომა იყო. ცა ნადრეველ მოქუფრულიყო და თოვასაც აპირებდა. დაცარიელებულ სოფელში ბატონი ზურაბი საზამთროდ დარჩენილ რამდენიმე ადამიანს შეხვდა და ესაუბრა. საპატრიო სტუმარი მთათუშეთის სატკივარსა და საჭიროებებზე რომ ისმენდა, ამ მშვენიერი კუთხის ტრადიციებსაც ეცნობოდა. განსაკუთრებით მოეწონა თუში ქალების გარმონზე ნამღერო.

გარმონზე აქ ყველა ქალი უყარავს, სიმღერით ყველა მღერის. ქალურადაც ცეკვავენ და ვაჟურადაც, ლექსი ყველას უყვარს. იშვიათად, რომ ვინმეს საფუთარი ლექსი არ ეთქვას. სუფრასზე ამბობენ, ზოგჯერაც ექვე იფიქსებენ, თუ ვინმე არ ჩაიწერა.

ადვილი წარმოსადგენია, როგორ მღერიან და როგორ იწვლება გარმონი თოვლით დაფარულ სახლებში, როცა კარების გაღება ჭირს და თუ გამოაღეს, ადამიანები შევ ლაქებდნ დაჩნდებიან თოვლს.

მათ სიმღერებს შეეცნობიან გაზაფხულის პირას თბილისში, როცა ჩვეულებისამებრ, აგერ უკვე 20 წელზე მეტი, თუში ქალები იკრიბებიან ერთმანეთის მოსანახულებლად, მოსაიხიხად, სასუფრემლად თუ საამებლად, საკუთარი ტრადიციების გასამზურებლად.

შეეცნობიან და დამიბრუნდა ახალგაზრდობისას ზეგვიეთი მოგარდნილი ის განცდა, რომელიც სულ სხვა მთისა და ხევის, სულ სხვა მხინვარე-ნაკადულის, ჰავისა და რძიანი ბალახის ხილვისას დამეუფლა.

თბილისელ თუშებთან შეხვედრისას გავიგე რომ უმრავლისობა უმალღუსდამთავრებულთა. ცნობი-

ლი ქალები არიან: პოეტი ეთერ თათარაიძე, პროფესორი ნატო მეძომეილი, დოცენტი თინა გესლაიძე, ქიმიკოსი ეთერ სენხიაიძე, პენდაგოგი სალომე ბაკურაძე, ეკონომისტი ნათელა სენხიაიძე, დოცენტი მარიამ ბაკურაძე, ექიმი კლარა სენხიაიძე, პოეტი ანა იმედიძე და სხვები.

ყველა ისინი თბილისში სწავლის სურვილმა ჩამოიყვანა, ბევრი აქ დაბინავდა, მაგრამ ფესვებით მაინც იქ არიან ჩაზრდილნი, იქაურად ადით-წესებს ინახვენ, იქაური ჩვეულებებით ცხოვრობენ და ქალაქში დაბადებულ შვილებს და შვილიშვილებს ტრადიციებს უნერგავენ.

ძველად, წამოიზრდებოდა თუ არა ქალი, მას ოჯახისათვის ამზადებდნენ, შეასწავლიდნენ მკვამე ხატოსაგან ერბოში შემუშვარი ხაჭვიის დამზადებას, მონალულო, განიავებული, დაფქვილი ქერისაგან მავრად მოზეილილი პატარა პატარა ქუმელების დაგუნდაებას, მარცვლისაგან არყისა თუ ლუღის ხარშვას. საღებავად გამოსადეგი ყვავილების შერჩევას, ძაღვის დართვას, ქსოვას, დაზგაზე ძვირფას შალის ქსოვილის გამოყვანას.

ზაფხულობით, როცა კაცები სათიბში ან ცხვარში მიდიოდნენ, მთელი საოჯახო საქმე ქალებს აწევებოდათ. იქამდე, სტუმრის მიღებაც კი მათ ევალებოდათ: გამოჩნდებოდა ვინმე ცხენოსანი, მიუახლოვდებოდა რომელიმე სახლს ოჯახის სტუმარი და უმალ შეიცვლებოდა ქალი, მის დაიბოხებდა, მიხვარა-მიხვარა კაცური გაუხმებობა, ვაშლი სუფრისათან თანსწორივით შესვამდა და ტრადიციულ საღებგრძელოებს იტყუებდა: ეს შვილების და შვილიშვილებისია, ეს გარდაცვლილებისია,

ეს უპატრონობისო, ეს თავგულშეღებულებისო (ვინც თავი მოიკლა) და ბოლოს, სალოცავი თუშეთისო.

სუფრა ზოგჯერ დიხანს გრძელდებოდა, ვარეთ ბალახზე მიშვეებული ცხენი ჭიხინებდა, გამოღებულ კარიდან კვლავ სიმღერა და გარმონის კვენისა, სტუმრის კაციური სიტყვა-პასუხი და მასპინძლის დაბოხებული ხმა ისმოდა.

სტუმარი წავიღოდა, ქალი ისევ თავის საქმეს მიუბრუნდებოდა და მოთმინებით ელოდა სამუშაოდ გასული ქმრის დაბრუნებას.

ამბობენ, ცოლ-ქმრობა ზეცაში წყდებაო. ალბათ, ღმერთი ჩააგონებს აღამიანებს, ვინ ვისი წყვილია და მოდგმის გასაგრძელებლად ვინ აირჩიოს. თუშეთში წესად აქვთ, ბავშვობიდან გააგონებენ ხოლმე გოგონას ან ვაჟს — იმას კარგი ბიჭი ჰყავს, იმას კარგი გოგო. გულს გაუთბობენ, სიყვარულს ჩაუსახლებენ შიგ და პატარ-პატარა ნაპერწყმიდან დიდ ცეცხლს აუნითებენ. ისეთი სიყვარული იფეთქებს, მთელი ცხოვრება რომ ანთია.

რაც შეეხება გრძნობებს, თუში ქალები მათ სათვალისოდ მალავენ. ქმრისა და შვილის სიყვარულს სხვასთან არ ამკლავებენ, არადა, ერთგულები არიან, ქმარი რომც არ უყვარდეთ, არ დალტობენ.

ამბობენ, ქვეყანა ქალებითაა ძლიერი. იმასაც ამბობენ, ერის დაზღვევება ტრადიციების დალატით იწყებაო. კარგ ნათქვამს კარგი გოგონე ჰყავს; ამიტომაცაა, თუში ქალი განსაკუთრებული და გამორჩეული, როგორც ომალოს მთა და მთვარის შუშზე მკრთალად განათებული შენაქოს სახურავები.

მდიდარი ქართველები გაჭირვებულ თანამემამულეებზე არ ფიქრობენ

საქართველოში დემოკრაფიული მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად 1990 წელს შეიქმნა მრავალშვილიანი და მარტოხელა ღვინის ასოციაცია „ღვინის ძახილი“. მისი ინიციატორი თერთმეტი შვილიანი დედა ქალბატონი თამარ ჩიქოვანი იყო. საქმე თავიდანვე კარგად აუწყო, შეიქმნა რაიონული კომიტეტები, რომელთა წევრებიც დაინტერესებულნი იყვნენ მრავალშვილიანი და მარტოხელა ღვინების ყოფაცხოვრებით. მათ ეწეოდნენ მატერიალური და მორალური დახმარება. ადრე, რა თქმა უნდა, ქველმოქმედებაც უფრო იყო მოღვაწი და ასოციაციასაც ბევრი გულშემოტიკვარი ჰყავდა. მდგომარეობა თანდათან გაართულდა, საქართველოში შექმნილმა მძიმე ეკონომიურმა ვითარებამ ასოციაციასაც გულშემოტიკვრები და დამხმარეები ჩამოაშორა, ბიზნესმენებმა მხოლოდ საკუთარ კეთილდღეობაზე დაიწყეს ფიქრი და ღვინისა და ბავშვის პრობლემები დაივიწყეს. რადგან კომერციული საქმიანობას არ ეწევა, ასოციაციას არც საკუთარი ფულადი ფონდი გაჩნია. არც სახელმწიფოსაგან მიუღია რაიმე დახმარება. მისი ერთადერთი შემოსავალი ის საწევრო ანარცხებია, ასოციაციაში გაერთიანებული 5 ათასი ღვინო მისი იხდის. „ღვინის ძახილის“ ხელმძღვანელები (პასუხისმგებელი მდივანი ზაირა კერესელიძე, იურისტი ოლია რევაია-დადიანი, რაიონული კომიტეტების თავმჯდომარეები) ყველანივე ცდილობენ შემწეობა და დახმარება არ მოაკლიონ მრავალშვილიანი და მარტოხელა ღვინის, ეკონომიურად დახმარებულ შვილებს გაზრდაში. ისინი არაფერს ერიდებიან, რომ იქნებ

როგორმე ღვინებმა იზოგონ სამუშაო, ოჯახებმა ბავშვების მოვლა-პატრონობა საკუთარი შრომით შეძლონ. აი, რას ამბობს 4 შვილიანი დედა გულიყო ომელაშვილი:

„ჩვენ შვილები სხვისი იმედით არ გავყვინდით, მაგრამ ადრე სამუშაოთი უზრუნველყოფილი ვიყავით. ახლა არ გვაქვს სამუშაო, ფაბრიკა-ქარხნები გაჩერებულია“.

სიტუაციაში უკეთ გასარკვევად თვით ასოციაციის ხელმძღვანელს მივუხმინით:

ზაირა კერესელიძე, ასოციაციის პასუხისმგებელი მდივანი:

„ძალიან გულდასაწყვეტია, რომ ქართული მეწარმეები თავიანთ საქმიანობას გაჭირვებულებზე ზრუნვით არ იწყებენ. არა და, მათაც უფრო გაუმართლებდათ, უფრო წარმატებულად ააწყობდნენ საქმიანობას სიკეთის თვისვის კვალობაზე. თუნდაც, კოკა-კოლას მესკვერები ავიდოთ, მათთვის უფრო პრესტიჟული საქმეა ფეხბურთზე, ანდა მომღერალ-შემსრულებელთა შოუს მოწყობაზე იზრუნონ.“

ჩვენს ბიზნესმენებს საერთოდ არ სურთ სიტყვა ქველმოქმედების გაგონება. ამიტომაც უკვე აღარავის მიემართათ, ვიცით, მაინც არ დაგვეზმარებიან.“

ამას წინათ ერთ-ერთმა კერძო ორგანიზაციამ მრავალშვილიანი და მარტოხელა ოჯახებისათვის ძველი ტრანსაცემი მოგვცა, რისთვისაც დიდი მადლობელი დავგროვით.“

ლილია მახისრაძე, ასოციაციის დიდუბის რაიონის კომიტეტის თავმჯდომარე:

„საოჯახო ლოტოს მესკვერებს ვუბოვებთ, რვაშვილიანი ოჯახისათვის ლოტოს ბილეთი-

ბი უფასოდ მივცათ. ცივი უარი მივიღეთ — ჩვენ არავის ვეზმარებით“.

მრავალშვილიანი და მარტოხელა ღვინები დიდად ემადლიერებიან ამერიკული ორგანიზაციის „გაუტენ პარტ“-ის („ვითანამშრომლოთ“) რეგიონალურ დირექტორს რებეკა ბრაიანს. იგი თავისმა ორგანიზაციამ თავდაპირველად სამუშაოდ რუსეთში გამოგზავნა, შემდეგ რეგულარულად იყავისა აირჩია, 1995 წლიდან კი თბილისშია და საქართველოს მცირედღერებული სამედიცინო აპარატურით და მოწყობილობებით უზრუნველყოფს. ქართველი ზახხის უკეთ გაცნობის შემდეგ მომხიბლავმა რებეკამ აღიარა:

„ქართველებს დიდი მოთმინება აქვთ, იმედია ჩრდილს — ეს წმინდა ქართული კულტურაა. მადლობა ღმერთს, რომ არცხობის ისეთი ორგანიზაცია, როგორიც „ღვინის ძახილია“, მათთვის გაწყული დახმარება სწორედ იმასთან ხვდება, ვისაც ძალიან უჭირს. დარწმუნებული ვარ ამ ასოციაციის კეთილმინდობიერებაში. პირველად ვნახე, როგორ ურიგებდნენ ჩვენს პუბლიცისტურ ნიბაოს შეკირვეულებს. მე მიყვარს საქართველო, მიყვარს ის საქმე, რომელსაც ვემსახურები. ვასწავთ ჩვენს ბავშვებზე ვზრუნავ, მაგრამ არც პენსიონერებს და ინვალიდებს ვვიწყებ.“

დემოტი ვიზოვ, მაღლა საქართველო ისე მძლავრად დამგვარაჩიყოს ფეხზე, რომ ჩვენი დახმარება აღარ დასჭირვებოდეს“.

ამასვე ნატრობს ასოციაციის ყოველი წევრი, სრულად საქართველო!

ქაჯარ ლომის ფოტო

„შხსო ჩიტი“

ანუ

სირაქლემა

საპარტელოო

— ჩვენ რეალურად და იმიჯისათვის არ ვიშვამოვით, მშვიდად და უწინარე დაქმნაობით სამუშაო, — ასე აღიწერს საუბარში ფიჩია „პროსის“ („ჟორჯიან თსტირის“) პრეზიდენტი, ბატონმა გიორგიმ მახალაძემ, რომელსაც საპარტელოო სირაქლემაში ფართოდ არსებით ვაქცევს, რისთვისაც

პროსისათ. და, თუმცა ჩვენი ახალგაზრდა, სინათლიანი მასივიანი თაგვანადადლი მონაწილე ადრინდელ, მაინც მოვამბობთ საპარტელოოსათვის ამ უწინარე მიწისთვის შესაბამისი საპარტელოო ცენტრების „პროსისა“ მთავარად ამ საუბარს:

— ბატონო გიორგი, ჩვენს ქვეყანაში სირაქლემა უდავოდ უკეთესი ჩიტია“. როგორ დიდიხდა ფერმის შექმნის იდეა?

— დაეწყო იქიდან, რომ განათლებით ფიზიკოსი ვარ და ასეთადღე დავრჩებოდი ალბათ, ეს ცხოვრება რომ არ არეულიყო. სწორედ მაშინ მოვიციდე ბიზნესს ხელი, კავშირი დაემაყარე ევროპასთან და სრულიად შემთხვევით გავედი ბელგიურ ორგანიზაციაზე, რომელიც სხვა სავაჭრო ოპერაციებთან ერთად, აფრიკიდან სირაქლემის ხორციის იმპორტსაც აწარმოებდა და დიდი რაოდენობით ყიდდა. ამ ორგანიზაციის წარმომხდელი ბელგიელი გაი უოლტერის ხელმძღვანელობს და იგია ჩვენი საქმიანი პარტნიორიც.

— კი მაგრამ, რატომ მიინტერესებს საქართველო? ჩვენ ზომ საერთაშორისო ბაზარზე დიდი ავტორიტეტით ვერ დავიტარებთ?

— საქმი ისაა, რომ საქართველოს ბუნებრივი პირობები: ჰავა, კლიმატი, კვების პროდუქტები იდეალურად შეესაბამება ამ დარგის განვითარებას. ნუ დავგავაწიფებთ ისიც, რომ აფრიკიდან უვარგისი ვეტერინარული პირობების გამო, ცოცხალი პროდუქტების ევროპაში შეტანა საკმაოდ შეზღუდულია, სადაც, ტერიტორიული სიმცირის

გამო, ფერმების სიმრავლითაც ვერ დავიტარებთ. ამ მხრივ, უდავოდ უპირატესობით ვსარგებლობთ და დღეს ჩვენი მასშტაბის ფერმა ევროპაში სულ ოთხია. იმასაც დავამატებ, რომ მძიმე ეკონომიკური პირობების გამო, ცოცხალი კვეჩის პროდუქტების ექსპორტი საქართველოდანაც შეზღუდულია, მაგრამ რადგან ბელგიური ტექნოლოგიით ვმუშაობთ და ერთობლივ ფირმად ვითვლებით, ექსპორტის უფლება მოპოვებული გვაქვს და ეს ჩვენი ქვეყნის პრესტიჟსაც გვარინად ამაღლებს.

— და მაინც, რა განსაკუთრებული თვისებებით გამოირჩევა სირაქლემა და რა მოგებას მოუტანს ეს ბიზნესი საქართველო?

— უნდა მოგახსენოთ, რომ სირაქლემის ხორცი საუკეთესო პროდუქტია და უკვე 100 წელზე მეტია საკვებად გამოიყენება. სირაქლემა ერთადერთი ფერმელია დელამიწის ზურგზე, რომელსაც წითელი ხორცი აქვს და გემოთი საქონლის ხორცს წააგავს. ამასთანავე, საქონლის, ღორისა და ფრინველის ხორციდან შედარებით ძალიერ მცირე ცხიმინობითა და ქოლესტერინის უმნიშვნელო რაოდენობით გამოირჩევა. ასე რომ, იგი დიეტური და ეკოლოგიურად სუფთა საკვებია. სირაქლემა აბსოლუტურად უნარჩუნო ფრინველია და მრეწველობაში მის ტყავსა და ბუმბულსაც დიდი გამოყენება აქვს, ხოლო

შიდსი შეიძლება თავიდან ავიცილოთ

ბრწყალეები ისეთივე განსაკუთრებულ პორმონებს შეიცავს, რასაც მარტორკის რქა და მელიცინისათვის ძვირფას პროდუქტს წარმოადგენს. თანაც, ერთი წლის ზრდასრული სირაქლემა 150 კგ-მდე იწონის, წლის მანძილზე საშუალოდ 50 კგ-ს დაემატება, თუ იმასაც გაეითვალისწინებთ, რომ სიცოცხლის 50-60 წლიდან 30 წელს მაინც არის პროდუქტული და წლის განმავლობაში 3,5-ჯერ მეტ ზირცს იძლევა, ვიდრე ერთი ძროხის ნაშიერი ორი წლის მანძილზე, იოლი მისახვედრია, რომ ნებისმიერ პირუტყვზე მეტი მოგების მოტანა შეუძლია.

— ბატონო გიორგი, როგორ თვლით, ქართული კაცის გეშონების გათვალისწინებით, მიიღებს კი იგი საკვებად სირაქლემის ზირცს?

— უნდა მოვახსენოთ, რომ ჩვენი პროდუქცია ქართული ბაზრისათვის თავიდანვე არ ყოფილა გათვალისწინებული, რადგან ჯერ ევროპაში გვეყავა მომხმარებელი და შემდეგ ამოქმედდა სხვა მექანიზმი. რაც შეეხება საქართველოს, დრო გათვალისწინებით ვთვლით, ისე კი, ცალკეულმა პირებმა უკვე გამოიჩინეს გარკვეული ინტერესი და ინახათ, რა გამოვა.

რაც შეეხება ქვეყნისათვის სარგებლს, თუ ვგელოფერი გემის მიხედვით წარმართება, საქართველოში საკმაოდ დიდი ფული შემოვა, ალბათ, ფერმების ქსელიც გაფართოვდება და ჩვენი მოსახლეობის ნაწილიც დასაქმდება.

— რამდენი სირაქლემა გყავთ დღეისათვის ფერმაში და როდის ელოდებით პირველ ნაშატს?

— ამჟამად ფერმაში ყველა ჯიშის სხვადასხვა ასაკის 270-მდე სირაქლემა ბინდროს. მალე კვერცხებს დადებენ და წლის ბოლოსათვის პირველი „ქართული“ სირაქლემა გვეყოლება.

— ნათქვამია, „მარტო კაცი ჭამასაც ბრალია“ და თქვენც ვერაფერს გახდებოდით, რომ არა ცალკეულ პირთა თანადგომა.

— დიახ, როგორც მოვახსენეთ, ეს საქმიანობა ერთობლივი პროექტის შედეგია და მსოფლიო ბანკის ეგიდით ხდება, მაგრამ აქ, საქართველოში რომ არ დაეგზმარებოდნენ, ძალიან გაგიჭირდებოდა. პირველ რიგში დავასახელებდი სახელმწიფო კანცელარიათა და ბატონ კობა იძიდაშვილს, ვეტდპარტამენტსა და მის ხელმძღვანელს, ბატონ გიორგი ჯიქიას, განსაკუთრებით „ინტელექტუალს“ და მის პეიზიფენტს, ბატონ კახა გიუაშვილს, რომელმაც ნამდვილად ირწმუნა ჩვენი და, რა თქმა უნდა, ფერმის ტექნიკურ დირექტორს, ზოლტანდიკოს რეზო რიბაქიძეს.

— მომავლის გეგმებზე რას გვეტყოდით?

— შორს მიმავალი გეგმები დიდი გვაქვს, მაგრამ დაკონკრეტება ნაადრევად მიმართა, ხომ იცით, ნათქვამია, „წიწილებს შეიძლებაზე ითვლიან“.

— თქვენ ისეთ საქმეს ხართ შეიტკბებული, რომ ისლად გვერჩინება, წარმატებები გისურვოთ.

შიდსი, რომელსაც ხალხმა მე-20 საუკუნის შავი ჭირი უწოდა, სადღეისოდ მინჯულია კაცობრიობისათვის ყველაზე დიდ საფრთხედ თერაპიოთერული ომის შემდეგ.

შიდსი რეაგირებულა მსოფლიოს სუთივე კონტინენტის 209 ქვეყანაში. UNAIDS-ის ექსპერტების გამოთვლით, მსოფლიოში ყოველ სუთ წელიწადში ერთ ადამიანს ინფიცირება შიდსს ვირუსით. ეპიდემიის დაწყებამდე დღემდე უკვე 30 მილიონი ადამიანი ინფიცირებულია.

სამწესროდ შიდსს საქართველოში შემოაღწია სადღეისოდ ჩვენი გამოვლილია შიდსის ვირუსით ინფიცირებული 39 მოქალაქე, რომელთაც 8 უკვე გარდაიცვალა.

შიდსის გამომწვევი — ადამიანის იმუნოდეფიციტის ვირუსის გადაცემის სამი გზა არსობს:

— სქესობრივი კავშირი ინფიცირების ალბათობა განსაკუთრებით დიდია დამოუკიდებლობისგზთან და ნარკომანობას სქესობრივი კონტაქტის შემთხვევაში.

— შიდსის ვირუსის ინფიცირებული ხისხლის ან მისი ცალკეული კომპონენტის გადასხმა, ავადმყოფის ხისხლით დაბინძურებული ნემსების, შპრიცების ან სხვა სამედიცინო ინსტრუმენტების გამოყენება;

— ინფიცირებული დედიდან ახალშობილზე გადაცემა მუცლად ყოფნის პერიოდში, მშობიარობის დროს ან რძით — ძუძუს წოვის პერიოდში.

შიდსი საყოფაცხოვრებო კონტაქტებით არ გადაცემა.

შიდსი შიშველება თავიდან ავიცილოთ, თუ:

— მოერიდებით შემთხვევით სქესობრივ კავშირებს, ან უკიდურეს შემთხვევაში, აუცილებლად გამოიყენებთ პრეზერვატივებს;

— არ დაუშვებთ შემოწმებული ხისხლის და მისი კომპონენტების გადასხმას;

— ეისარგებლბთ მხოლოდ ერთჯერადი გამოყენების ნემსებით, შპრიცებით და სხვა სამედიცინო ინსტრუმენტებით. სოლი მათი არქონის შემთხვევაში, უკმდეიწენით დაიცავთ სტერილიზაციის წესებს.

დღესდღეობით, შიდსის სამკურნალო რადიკალური საშუალება არ არსობს და შიდსთან ბრძოლის ერთადერთი ეფექტიანი გზა მისი პროფილაქტიკაა. შიდსის პროფილაქტიკისათვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ღონისძიებია ინფიცირებული პირთა დროული გამოვლინა. შიდსის ვირუსის ინფიცირებას გამოსაკვლევა შეეძლიან მიმართოთ შიდსის და კლინიკური იმუნოლოგიის რესპუბლიკურ ცენტრს (თბილისი, აღ. ვახუშტის გამზირი № 16, ტელეფონი: 39-80-18, რესპუბლიკური ინფიცირების საავადმყოფოს ტერიტორია), ან საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებსა და რაიონებში არსებულ შიდსის სადიაგნოსტიკო ლაბორატორიებს.

კვლევის აინიშურობა და საიდუმლოების დაცვა გარანტირებულია.

პროცეპტული შიშველენი! მომავალი თაობის უანმრთელობა თქვენს ხელთაა. თუ დღეს თქვენი დაუდევრობით ხელს შეუწყობთ შიდსის ეპიდემიის გავრცელებას საქართველოში, ამ უდევრების დადებუბედ შედეგებს ხვალ თქვენი შვილები მოიქიან.

ახლა, როდესაც ქართველი ხალხი უბრუნდება წინაპართა უკეთეს ტრადიციებს, გამოთქვამთ რწმენას, რომ ვრეული წყნათაგან თავის პროფესიულ და ადამიანურ ვალად ჩათვლის დაიცვას საზოგადოება კარს მომდგარი უდევრებისგან.

საგარეო ურთიერთობების მინისტრის განცხადება

საგარეო ურთიერთობების მინისტრის განცხადება

საგარეო ურთიერთობების მინისტრის განცხადება

ნიჭი და აღიარება

მის დიდ ბებიას ერქვა ნინა, ნინა ბუკერი. ძალიან კეთილშობილი ქალი ყოფილა და შთაბრძნავდა, ეტყობა, მის გვარს ვერ შეეღია — ამიტომაც იწერებიან დავითა-შვილი-ბუკერებად; ხოლო ჩვენი წერილის გმირს, ახალგაზრდა მხატვარს გვანცაც ჰქვია და დიდი ბებიის სახელიც და ასეთი გვარ-სახელუბიც ძალზე უცხოურად უდრის: ნინო — გვანცა დავითაშვილი-ბუკერი.

გერმანულ გაზეთებში მის სახელებსა და გვარებს გერმანული მუყაითობით სრულად წერენ, მაგრამ რაკი წვენ ქართულები ჩართ და სპას მიუწევევლნი, მოდიო, მხოლოდ ნინოთი მოიხსენიოთ.

ნინოს, ალბათ გენების ბრალია, თუ რა, ძალზედ უყვარს გერმანია, გერმანელებს კი — ნინო, და თუ რატომ, ერთს ბარემ აქვე მოგახსენებთ, დანარჩენს კი — წერილიდან შეიტყუოთ.

ამ რამდენიმე წლის წინ გერმანიის საელჩოში ახალგაზრდა მხატვართა გამოფენისას საელჩოს თანამშრომლებმა ნინოს ნამუშევარი „მარიამის მიძინება“ შეარჩიეს აქლმურტ კოლის კოლექციისთვის. შესთავაზეს თანა —

3000 დოლარი. და აქ ქართველი ქალი ძალზე დიდულ ქართულად მოიქცა: იმ დანართის გამო, რაც მაშინ გერმანიამ ჩვენს ქვეყანას გაუწია, მადლობის გამოსახატავად, ქართველი ახალგაზრდების სახელით, ეს მშვენიერი ზეთის ხალებავებით შესრულებული ტილო გერმანიის კანცლერს სარუქრად გაუგზავნა.

გაზეთში ამოითხულმა ამ ინფორმაციამ ძალზედ გამახარა და გამაკვირვა (ვის მოსჭარბებია ჩვენს გაჭირვებულ დროში ზედმეტზე) და... ნინოც მომამებნინა.

ცნობისათვის: მუშაობს სამხატვრო აკადემიაში პედაგოგად, ხატვა-ფერწერის კათედრაზე; მხატვართა კავშირის წევრია. წევრია აგრეთვე ცნობილი გერმანული მხატვრის ალბერტ დიურერის მხატვართა საზოგადოებისა და ამის გამო უფლება აქვს გერმანიაში ყველა გამოფენას უფასოდ დაესწროს.

მუშაობს ზეთის ხალებავებით, მასტელით, გუაშით, აკვარელით. თანაბრად ხელეწიფება შიშველი ფიფერის, პორტრეტის, ნატურმორტის, პეიზაჟის ხატვა. უყვარს რელიგიურ თემაზე მუშაობა.

ძალზე ბანალურად დაიწიეს: ნინო პატარობიდან ხატავდა (ვის არ ხატავს ბავშვობაში), მაგრამ არა, იგი გამოირჩეული იყო თანატოლითაგან. 6 წლისამ (მანამდე გამოფენებში იღებდა მონაწილეობას) პირველი ხარისხის დიპლომი მიიღო, მიიღო მხოლოდ მან. პოლა, შინაურულად, მიუყვანეს ლევან ცუცქერიძეს (იქიდან დაეხედა კარგი პედაგოგები), — ხანდახან თვალი გადაავლეთ, რჩევა მიეცითო. ბატონ ლევანს მიეწინა

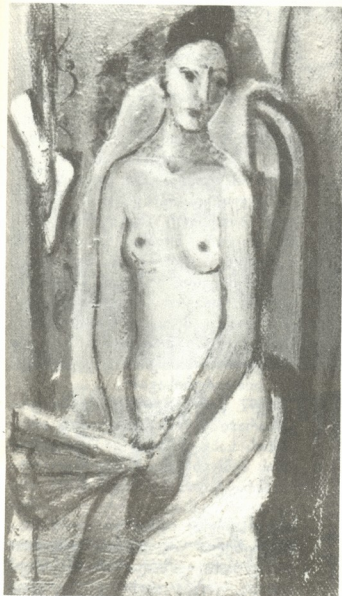
პატარა მხატვარი და ხან ჯოტოს ემახლა მოფერებით, ხან — პიკოს (ნეტა რომელ პიკოს გულისხმობდა: პიკასოსა თუ... ზურამ ნიჟარაძეს?)...

მერე ალბერტ დილბარნიანი იყო მისი მოძღვარი (არა, ნამდვილად ბუდი ჰქონდა პედაგოგებში — თბილები, მოსიყვარულები, პროფესიონალები, ცნობილები!). რა დავიწყებს, მოწაფეობის ხანა რომ გაუსრულდა, ბატონმა ალბერტმა უზარმაზარი და უმშვენიერესი

თაიფული მიაჩნდა. ეს იყო ძალზედ ლამაზი აღიარება მისი ნიჭიერებისა და მუყაითობისა.

აკადემია იყო და... იქ ზურამ ნიჟარაძე, კოკა იგნატოვი, ჯემალ სანშაილიაშვილი, დიმა ერისთავი ასწავლიდნენ. იყო წლები შესანიშნავი: ამგობრები შეიძინა, მეფე როგორი: ნინო სალაყაია, ლელა ტაბაღალიძე, ნიკა სერვისკერაძე, ნიკა კილასონია — კარგი, იმდენისმომცემი მხატვრები.

ერთად აწყობდნენ გამოფენებს, ახლაც აწყობენ (სულ ახლახანს ამერიკის საელჩოში ჰქონდათ გამოფენა-გაყიდვა).

გოგენი

გამოფენები, გამოფენები... 30-მდე გამოფენაში აქვს მონაწილეობა მიღებული, 5 — პერსონალური ჰქონდა.

აკადემია რომ დაამთავრა, სხვის უსყვარლეს მასწავლებლიან ზურბან ნიჭარაძესთან ერთად თურქეთში მიიწვიეს შავი ზღვის აუზის ქვეყნების ხელოვნების ფესტივალზე. ჩვეთიან სუბტილურ მიზეზებს რა გამოლევს და... ორი დღით გვიან ჩავიდნენ. ისე, ღირდა დაგვიანება — სტამბულის აეროპორტზე მხატვართა მოზრდილი ჯგუფი დახვდით უცნობ ქართველ მხატვრებს; ყურბანადე გაღიმებული სახეებითა და ტრანსპარანტებით შეგებნენ: „ნინო, ბატონო ზურბან, ჩვენ გელოდებით!“

...ხატავდნენ ღია ცის ქვეშ. ნინოს გულს უჩუყებდა ქალაქის თვალწარმატაცი ხედები, აია-სოფია... საერთოდ, ყველაფერი კეთილი და ლამაზი გულს უჩუყებდა, თუნდაც ასეთი რამ — ხის ფურცელი, ფოთლის ნაცვლად, ნათქვამი ქართული თარგის მიერ...

იქ შექმნილი მისი ორივე ნახატი: „აია-სოფია“ და „სტამბულის ძველი უბანი“ ანკარის ხელოვნების მუზეუმში შეიყვია.

და მერე გერმანია, მისი უსყვარლესი გერმანია, იქ მოწყობილი გამოფენები...

არა, ბატონი ჰელმუტ კოლი აქ არაფერ შუაშია. მან მხოლოდ წერილები გამოუგზავნა ნინოს მადლობის ნიშნად. ამაზე დიდი პატივი რა უნდა სყოფილიყო.

მისი პირველი გამოფენა გერმანიაში თვითმფრინავში დაიბეჭდა, სრულიად შემთხვევით.

ნინოს დედა ქალბატონი დალი გამრეკლიძე გერმანიისტია, შთარგმნილი. იგი თავის საქმეებზე მიყვებავრებოდა ფრანკურტში, მიყვებდა ქალიშვილიც. ნინოს, ყოველშემთხვევისათვის თავისი ნახატების ფოტოებიც მიჰქონდა თან. და აი, თვითმფრინავში გაცნობილმა ქალბატონმა მარგარეტ რინკროფმა, რომელიც ცნობილი ნარეწობის მუზეუმის თანამშრომელი აღმოჩნდა (ეს უძველესი ნიღბების მუზეუმია მსოფლიოში), ნახა ნინოს ნამუშევრები, ძალზე მოეწონა და ბად-დორუკში მიიწვია გამოფენის მოსაწყობად. ასე, რომ ცოტა ხნის შემდეგ ბად-დორ-

ურკაიძის, სამხრეთ გერმანიის ამ ლამაზი ქალაქის ცნობილი ნარეწობის საგამოფენო დარბაზი ნინოს ნამუშევრებს დაემო.

ნაწყვეტი გერმანული გაზეთიდან „ხედ-კურიერი“: „მინც ნარეწობის მუზეუმს ესტუმრება, სასიამოვნო სიურპრიზი დახვდება: ფიქში მიმზიდველი ქალიშვილი ვამბაზის დიდებულ პორტრეტს ხატავს. იქვე სანდომიანი ქალბატონი, მხატვრის დედა და მისი მტენჯერი, დამთვალეობებს იღებენ და გამოფენილ ნახატებზე ესუბრებიან, ისმის ქართული ხალხური სიმღერები და თქვენ აქ საქართველოს წახელობით“ „რასკე მისდევის მრავალი საქებარი სიტყვა მისი შემოქმედების შესახებ (და საერთოდ, ნინოს ყოველ გამოფენას გერმანული პრესა სათანადოდ ეხმარება).“

ორჯერ მოაწყო ნარეწობის მუზეუმში გამოფენა-გაყიდვა. უამრავი მეგობარი შეიძინა. ვინც იყიდა მისი ნახატი, ყველამ შინ მიიპატიჟა, თქვენ თვითონ შეურჩიეთ საჭირო ადგილი, თქვენ ეს უკეთ იცით...

შემდგომი გამოფენებიც, რომლებიც მოაწყო ბერლინში, ნიურნბერგში, ბად-დორუკში მსგავსად, წარმატებული აღმოჩნდა.

ახსოვს, ბერლინში, მის გამოფენაზე, ბატონმა გივი მარგველაშვილმა რამდენი ქართველი მოუყვანა. მოვიდნენ იქ მცხოვრები ქართველი მხატვრებიც, სამშობლოს დანატრებული ქართული საგალობლების ფონზე ნიჭიერი გოგონას ნამუშევრებს სხვა გერმანობელობით სჭვრეტდნენ, და არა მარტო ქართველები...

როგორ აქვს ნათქვამი ბატონ ჭაბუას? — შენი ქვეყნის გარეთ შენი ერის დესპანი უნდა იყო.

ეტყობა ნინოს პიროვნული ხიბლი — უშუალობა, სისადაე, გერმანული ენის კარგად ცოდნა და მისი ლამაზი თვალებიდან გამომდინარე კეთილი შუქი დიდ როლს თამაშობდა (აქი ყველა საგაზეთო წერილშიც მის პიროვნულ თვისებებზე ხაზგასმით წერენ). იგი თავისი ერის მშვენიერ დესპანს წარმოადგენდა.

მიმაჯღის გეგები? — სამი კონტრაქტი აქვს დადებული გერმანიაში გამოფენების მოსაწყობად. მისი ძველი მეგობრები კვლავ დაკვლავ ეპატიჟებიან...

ნახარობობა

ორი წლის გოგონა ტელე-ვიზორზე.

3 წლისა — დიდ სცენაზე. ვასაკვირია? დღეს არც ისე. მაგრამ როცა ორი-სამი წლის გოგონას მუსიკის, სიმღერის სიყვარული და ღრმად შესწავლის სურვილი ბოლომდე მიჰყვება და ნიჭი — მოწადინებაშიც, დაუღალავ მეცადინეობაში მტკიცედდება — მაშინ შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ხელოვანი „შეიღვა“.

ილიან ასლანიშვილის დებიუტი „აბა დელიანი“ იღბლიანი გამოდგა, თვითონ გოგონა — ქუდბედილი დაბადებული. სამი წლიდან ქ-ნი ნუნუ გაბუნია ასწავლიდა სიმღერას, ოთხის — უკვე „ნერგებში“ გამოდიოდა სოლისტად. უკრავდა გიტარაზე. 6 წლის კომპოზიტორ გრუსულან სებისკვერიაძეს შეზავა და ერთ-ერთი მისი საუკეთესო სიმღერა ჩაწერა კიდეც ფირიტაზე.

— ამ თბილმა და საყვარელმა ქალმა ძალზე ბევრი რამ მასწავლა და მალე თვითონაც დაიწყე საბავშვო სიმღერების წერა. ან-სამბლ „ნერგებში“ ჩემს სიმღერებს არა მარტო მე, ჩემი მეგობრებიც ასრულებდნენ. — ივონებს ქალიშვილი თითქმის გუშინდელ ამბავს.

1987 წელს ხალხური შემოქმედების მეორე საკავშირო ფესტივალის ლაურეატი და ოქროს მედალის მფლობელი გახდა. მომდევნო წელს უკვე როგორც კომპოზიტორის ეურხალ „დილას“ ჩილდო გადაეცა. სამი წლის შემდეგ ილიანს იღბლიანობა უკვე აშკარად გამოიკვეთა, როცა დიდი ბრიტანეთის საერთაშორისო ფესტივალის ლაურეატობა მოიპოვა.

გასოფთ, ალბათ, რა პოპულარობით სარგებლობდა მოსკოვის გადაცემა „უტრანაია ზეზნაა“. ჰოდა, ჩვენი ახალი ვარსკვლავი მისმა უფროსმა მეგობარმა და მასწავლებელმა გურამ ჯაიანმა ამ გადაცემაში მონაწილეობის მისაღებად წაიყვანა. კვლავ წარმატება.

არც ისე შხირი შემთხვევა: 11 წლის ილიან პირველ სოლო კონცერტს მართავს საქართველოს სახელმწიფო ფილარმონიის დიდ საკონცერტო დარბაზში, ამაში გოგონას დაეხმარნენ გურამ ჯაიანი, ა. რაჭვიაშვილი და ცეკვის ჯადოქარი ლელა მაქაყარია. კონცერტის დათმავების შემდეგ ბერძენმა იმპრესარიომ დედასთან ერთად მიწვიდა სალონიკში დისასვე-

ნებლად. ისევ იღბლის გამოქვეყნება.

„1994 წელს ბულგარეთში, საერთაშორისო ფესტივალის „ვარნა 94“-ის ლაურეატობა მომენიჭა. იმავე წელს საქართველოს სახელმწიფო ფილარმონიის სოლისტად ჩავირიცხე. კონცერტით მიმიწვიეს საბერძნეთში, სადაც მივიღე ქალაქ სალონიკის ს პაპიო სტუმრის წოდება, — ივონებს ქალიშვილი და დასძენს: — მე ძალიან ბედნიერი ბავშვობა მქონდა, მოვიარე ბევრი ქვეყანა: აშშ, ინგლისი, ირლანდია, ბულგარეთი, რუმინეთი, მექსიკა, კუბა, ანტალია, საბერძნეთი და ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნები. ამიტომაც ჩემი პროგრამა შედგება მსოფლიოს თითქმის ყველა ხალხის სიმღერებისაგან.“

1997 წელს ილიანამ დაამთავრა ვ. სარაჯიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის მეთოდისა და პედაგოგიური პრაქტიკის კათედრასთან არსებული ექსპერიმენტული სამუსიკო სკოლა. მისი ვოკალის მასწავლებელი იყო, არის და, როგორც ახალგაზრდა მომღერალი თვლის, ყოველთვის იქნება, უსაყვარლესი ადამიანი ანკო ჩიხრაძე. ამჟამად ამთავრებს გრ. კობახიძის სახელობის მე-5 გიმნაზიის მე-11 კლასს. ძალიან უყვარს გიმნაზია, მასწავლებლები და, განსაკუთრებით, გიმნაზიის დირექტორი სანდრო ჯავახიშვილი. გულს სწყდება, რომ წლებულს ამთავრებს და უნდა დაემშვიდობოს საყვარელ გარემოს.

კვლავ ილიანს მოუხსენიეთ: „სურვილი მაქვს სწავლა განვაგრძო საქართველოს ტექნიკურ-პუმანიტარულ უნივერსიტეტში სატელერეჟისიორო ფაკულტეტზე, ჩემი სულის ნაწილს — სიმღერას კი ვერ შეველეო და მისი სრულყოფისათვის უფრო ჩავაბარებ მისამდე გამოცდებს კონსერვატორიაში.“

ძალიან მიყვარს უიტნი ჰიუსტონი, რეი ჩარლზი, ნეთ ქინგ ქოული და სხვები. ძალიან მიყვარს ჩემი ბებია და ბაბუა, მაგრამ ყველაზე ძალიან მაინც ჩემი დედიკო მიყვარს. იმიტომ, რომ თუკი რამეს მივალწვი ცხოვრებაში, ეს მისი დამსახურებაა.“

იღბლიანია დედა, რომელსაც ასეთი შვილი ჰყავს და შვილი, რომელსაც ბებუა ასეთი დედა და ასეთი ნიჭი არუნა.

ნათია გვასალია

ივონი ილონა

ხედავის მოჭრა

კარგად მოვიღო ხელები რომ გვემოწმებ, ხაქმინის როლი მხოლოდ კრემის რეველირული მხარება. შემოთავაზებო რამდენიმე „სიბილქო“, რაც ყველა ქალმა უნდა იცოდეს ასაკობრივი კვალის მოსაშორებლად. ყოველთვის, ხელის დასანის შემდეგ აუცილებელია ჩაიტაროთ ხელები თეთრსახავი.

კრემის გადასისხინავე ვიწვევო ხელის ვარე (ხედა) ნაწილის მასას თითოეულ მტკნანად. თითები მასაცირდება ცალკე-ცალკე, წრიული მოძრაობით. შემდეგ მოაყვება მტკნის მასავი, ასეთივე წრიული მოძრაობით. მასავი ხელს უწყობს ხასხარების ელასტიურ მოძრაობას და კანის სფეროს აწვდის დამატებით საკვებ ნივთიერებას.

სასარგებლოა დამო ხელებზე მკვებავი კრემის გადასმა, მისი უქორწილობის კი შევიძლიათ ისარგებლოთ მგელი რეცეპტით: ხელებზე ბარაქენად წაიხეთ მუხეშუმინის ან რომელიმე სხვა მცენარის (შეთიშინის) ხეთი, და ჩაიციეთ ნაჭრის ხელთათმინი. როგორც ექიმები თვლიან, ხელების ყოველდღიური მოვლა აუცილებელია, რადგან ხელების კანი მუდმივ კონტაქტშია სხვადასხვა ნივთიერებებთან, რომელთა შემოქმედება მძაფრდება თუ კანს აქვს მთავრობა-ზარები. თვით მტკნარები კი, რომელიც ბევრობის ნივთიერებებს შეიცავს, შეიძლება გამოიწვიოს ეგზემის და აღვრები. ამიტომ საოჯახო საქმიანობისას კარგია თუ ისარგებლებოთ დამცავი ხელთათმინებით ან კანის დამცავი კრემით, საქმის დამთავრების შემდეგ კი კარგად დასანილო ხელებზე გადასვათ მკვებავი კრემი.

ხელის კანი რომ რბილი და თეთრი იყოს, ყოველ ხალხში გაიკეთეთ მასავი, გლიცერინთან თანაბარი რაოდენობით შერეული სასახელით. თუ ხელები ვიწმინდებიან, საპროპოლინი შეიშოთ არტყურული წვევა.

კარგია ხელებისათვის ყოველდღიური ოჯახი მორილწულიანი აბაზანა, შემდეგ კი დიშინის, ან სხვა „ა“ ვიტამინიანი კრემით დამუშავება.

ხელებზე სწორად მწედა სოლმე ნაზარევი, ამიტომ მკვებავი ნივთის გარდა აუცილებელია თქვენს რაციონში შედიოდეს - „ა“ - ვიტამინით მდიდარი საკვები პროდუქტები (ტკბილი წიწვავი, კომპოსტო, რძე, კარგად, თევზი) და - „ე“ - ვიტამინი, რომელსაც შეიცავს ბარდა და ოხრახუბი.

ქვემოთაშობა

ოკრის თეატრის წინ, მიწისქვეშა გადისასხელში, კვდელთან ორი-სამი 18-19 წლის ბები დგას. ხელთ ელექტრო და აკუსტიკური ვიტარები უჭრიათ. თავდავიწყებით უკრავენ და მღერაან. მღერაან მოშობილად, ოსტატობით. ამიტომაც გასახელში გზად მიმავალი ნაბიჯს ახელებს, ხერხდება და მომღერალს უხმენს.

უკრავს ვიტარა, თავდავიწყებით მღერაან ბიჭები! თბილისში ქუჩის მუსიკოსები უცხო ხილი აღარ არის.

რამაზ ქიმერიძე 21 წლისაა. თვინანს წაუვი მუსიკოსი უნდა იყოს: - ბიჭებსა ერთმანეთი ორი-სამი წლის წინ „ხალხში-კაში“ გაეციანთ. მუსიკის სიყვარულმა დაგვაპოზილა. ანკო და ავთო ციმაკურიძეები, ზესო ტურაშვილი, ვიორელ შტადლბეკ ოკრის თეატრის წინამძღობარე მიწისქვეშა გასახელის „ბინადარნი“ გავხდით. საათები გავინაწილეთ. ვოლფ-დლიურად, 11 საათიდან საღამოს 6 საათამდე, ორ-ორნი ერთად ვმღერით. თითქმის შთელი თბილისი გვიცნობს. ჭხად მიმავალი სწორად გვაჩერებენ, თხად სიტყვებს გვეპოზებინან, თქვენ ის ბიჭები არა ხართ, „ხალხში-კაში“ რომ მღერითო? მოწონება ჩვენიც გვახალისებს, ინტერესს გვიღვივებს მებტი ვიზრუნო, გავამდიდროთ ჩვენი რეპერტუარი. პროგრამას ხანაწერებიდან ვაღვანთ. უკრავთ და ვმღერით „ბიბოლსებს“, „ფარფლებს“, „ბინე ფლოიდს“, „საქელბიტებს“. ვასრულებთ ქართულ სიმღერებს, „ქალაქურს“.

- ამ შეჭრარული ცხოვრების პირობებში ოჯახს, შშობლებს ტვირთად არ ვაწვევით. მოვიძიეთ დამაზინა გზა, რომ უკეთ ვიცხოვროთ, ხელთარადე კმაყოფილი ვიყოთ.

ფილინი ვიფოთ. შემოქმედება ყველგან შემოქმედებაა, მაგრამ ვოცნებობთ ქალაქში გამოკრული აფიშებით ვაწვწოთ ყველას, რომ მომღერალმა ბიჭებმა მიწისქვეშაიდან საკონცერტო დარბაზში გადავიცინელეთ, იგოს გადაჭრული დარბაზი და დაუნრულებული ტაში, თუნდაც ვრო საღამოს. მომავალში ალბათ ამასაც მივაღწევთ.

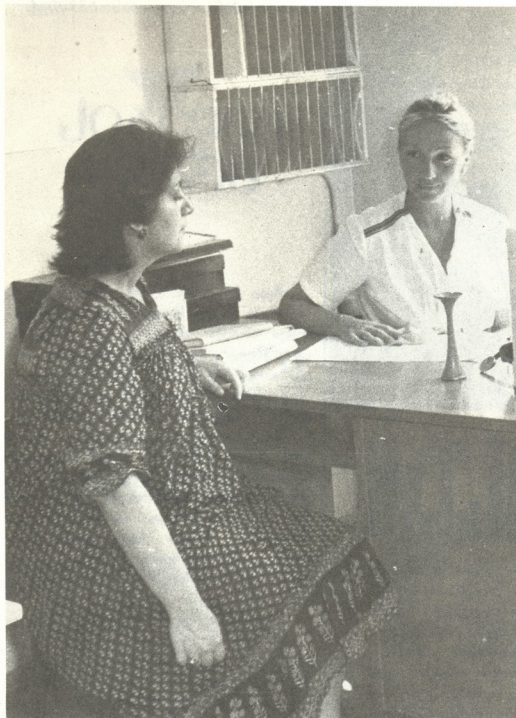
დამა გიგანტი, დამა მადრამე, ზაზა კვარაცხელია ფილანომონის მიმღებარე, ქაშუციის, თავისუფლების მოედნის მიწისქვეშა გასახელის მომღერლები არიან. ხალხი მათ კეთილგანწყობით უმზურს, უხმენს. ბიჭები კარგ საქმეს აკეთებენ.

- ზოგჯერ, განსაკუთრებით შშინან, თბილი ამინდში მყურებულთა, მსმენელთა ისეთი მრავლობა, თავი დიდი ხაქონცერტო დარბაზის აგანსცენარე გვერინა. არ იმურებენ საქმარ სიტყვებს, გვლოცავენ, ზოგიც მივრედი თანხითაც გვახანაქებენ. იგო რამდენიმე შემთხვევა 20, 50 დოლარი დიდი ღაჯაჯილდოებს. ჩვენთვის ეს დიდი საზღაური, მაღალი შეფასების ნიშანი იგო.

მშინანი უფრო დიდი გვაქვს, ვიდრე ანაღარებუბა. არ ვილტვით გამოჩინის-სათვის, მივირდიოთ კმაყოფილი ვართ. საქმე, რომელსაც გულის კარანხით ვაკეთებთ, გვახალისებს, რადგან მუსიკა სიცოცხლეა ჩვენი.

...ოკრის მიმღებარე მიწისქვეშა გასახელში უკრავს ვიტარა, თავდავიწყებით მღერაან ბიჭები!

თეიმურაზ ჯაფარიძე

უვიღს ღმერთი გვუკლავს,

მაბრამ...

ადამიანის უხელოება

დ ა ეს ადამიანი ნატაშა რუსაკოვა-გოგობიაა, რკინიგზის სამშობიაროსთან არსებული ქალთა კონსულტაციის ექიმი, სტუდენტების აღმზრდელი, რამოდენიმე შრომის ავტორი; ადამიანი, რომელიც ღვდებს „რუნის“ შვილს, როცა მუცლის მოშლისაგან განაწამები ქალები მეორედ, მესამედ, მეოთხედ და მეხუთედაც სასოწარკვეთაში ვარდებიან.

საკვიროა მხოლოდ 20 გრამი შრატის ერთჯერადი შეყვანა ორსულის ორგანიზმში და ფეხმძიმობა გრძელდება.

რა ხდება?

1982 წელს პროფესორმა გოვალლომ დედისა და ბავშვის იმუნოლოგიური შეუთავსებლობის სამკურნალოდ შეიმუშავა სრულიად ახალი, მარტივი და ეფექტური მეთოდი:

მამის ვენიდან იღებენ 100 გრამ სისხლს და სპეციალურ ხელსაწყოში ფილტრავენ. როცა მიღებული ნალექი 20 გრამის ოდენობით შპრიცით შეეყვანე ფეხმძიმე ქალის ორგანიზმში, დედის მაგიერ მამის ლიმფოციტები უშკლავლებიან ანტიგენების შემოტევას, დედისა და ნაყოფის შეუთავსებლობა იხსნება, ფეხმძიმობა მშვიდად გრძელდება.

ფის შეუთავსებლობა იხსნება, ფეხმძიმობა მშვიდად გრძელდება.

ნატაშა რუსაკოვა-გოგობიამ, მოსკოვის პირველი სამედიცინო ინსტიტუტის კურსდამთავრებულმა გამოიყენა კრემლის მე-7 სამშობიაროში მუშაობის გამოცდილება და ერთი წელი დაჟყო რიგაში ამ მეთოდის შესასწავლად. რომ დახმარებოდა დედებს ბავშვის გაჩენაში; რომ დახმარებოდა ბავშვებს ამ ქვეყნად მოსვლაში.

„გამარჯობათ, მოვედი. მე ემბრიონი ვარ, ღმერთმა გამოგზავნა. დედ-მამა კი თვითონ ავირჩიე. მე ისინი მიყვარს, მათაც უყვარვარ, მაგრამ ვაი თუ, ვერ ეღიროს ჩემს დაბადებას. დამეხმარეთ“.

...ესმის ხოლმე ნატაშას ძლივს გასაგონად და როცა რწმუნდება მუცლის მოშლის საშიშროებაში, მყისვე იღებს გადაწყვეტილებას — გამოიყენოს გოვალლოს მეთოდი. ნატაშა რუსაკოვა-გოგობია ერთადერთია საქართველოში, ვინც 1988 წლიდან ამ მეთოდით უნარჩუნებს ქალებს ფეხმძიმობას. შედეგი თითქმის 96-პროცენტია.

მხოლოდ ორად-ორი შემთხვევა ჰქონდა, როცა მეორედ შეიყვანა მამის ლიმფოციტები ორსულის ორგანიზმში. შედეგი ამჯერადაც შესანიშნავი იყო.

ნუ მიიღებთ ყველა რჩევას

მიუხედავად იმისა, რომ მხარში უდგას მთელი კოლექტივი, მისი სამუშაო ძალიან შრომატევადი, პასუხსაგები და სანერვიულოა. მაგრამ ყველაფერს ავიწყებს ბავშვების დაბადება და ისევე ხარობს, როგორც მშობელი. ამიტომ ეძახიან დედობილს. ჯერჯერობით 150 შეილიბილი ჰყავს. ხოლო დედობილზე მეტია მათთვის, ვისაც დაამები შემატა.

— ქალბატონო ნატაშა მუცილის მოშლა კალეს ოდითგანვე აწუხებდათ, მაგრამ ზოგჯერ ექიმები ახერხებდნენ ფესმომობის შენარჩუნებას.

— რა თქმა უნდა, სხვა მეთოდებაც არსებობს. იყენებენ წილოთ რეჟიმს, ჰორმონოთერაპიას, ტრანსლანტაციას, მაგრამ შედეგი ყოველთვის სასურველი როდია. დღემ ერთ-ერთ გავრცელებულ მეთოდად — ლოსკუტოთერაპიას, ანუ კანის გაღებვას ითვლებს, რასაც ჩემი მოსკოვში მუშაობის დროსაც იყენებდნენ. ბეჭდან ან თქოდან ადებულ მამის კანს გადაუწერებდნენ დედას. ანტისხეულები ახლა ამ გაღებვით კანზე იყრანთ თავს და მას უტყევენ, ნაყოფი კი უფლებელი რჩება. მაგრამ ეს მეთოდი მტკიცეუნულია და მარალოერ ტრავმას იწვევს, თანაც არც ისე ეფექტურია (ნარკოზი ხომ მაინებელია). დღესდღეობით ამ მეთოდით თბილისის მე-4 საშობიბაროში სარგებლობენ.

— ვიცი, რომ დაბადებთ და სწავლობდით მოსკოვში. მამათქვენი ძირმველი მოსკოველი და ჭეშმარიტი ინტელექტუალი იყო. დედა კი ქართველი გვაყო, ზემოთიერეული.

— დიას, ნახევრად ქართველი ვარ. შეიძლება უფრო მეტადაც, რადგან ცოლად გაიყვიე ნუგზარ გოგონისა. იგი ამჟამად თერაპიის ინსტიტუტში დირექტორის მოადგიელია. მყავს ქალ-ვაჟი. ქალბოვლმა გინეკოლოგობა აირჩია და ასპირანტურაში სწავლობს, ჰყავს ქმარ-შვილი. ვაჟი სპორტაშორისო ურთიერთობათა ფაკულტეტის სტუდენტია.

პროფესიის სიყვარული დღეისგან დამყვა. დედა გალინა სადუნიშვილი გინეკოლოგად მუშაობდა. ამჟამად 85 წლისაა და ჩემთან ცხოვრობს. მისი წინაბარი ააკიე წყურთლის ძიძა იყო, ძალიან მიყვარს საჩხრეც. 10 წლის ვიყვიე, დედამ პირველად რომ ჩამიყვანა ზაფხულის არაღებულზე. იქ ვისწავლე ქართული და შევიყვიე საქართველო. მასწუხებს ჩვენი დემოკრაფიული მდგომარეობა. შობადობის კლება. ვიციებობ ფესმომობის შენარჩუნების ცენტრის დამქმნაზე. დღეს ზალხმა კი არა, ბევრმა ექიმმაც არაფერი იცის პროფესორ გოვალლის მეთოდის შესახებ, რომელსაც სხვა ქვეყნებში წარმატებით იყენებენ, არადა, როგორ წაადგებოდა ეს ცენტრი საქართველოში. მაშინ სისხლის დასამუშაებელი ლაბორატორია საუბორო გვექმნებოდა, არ დაგვირდებოდა სისხლის გადასხმის ინსტიტუტის გულისხმიერ თანამშრომელთა შეწუხება, ვაცვიადებოდა ძვირადღირებული ვალუტით ხსნარების შექმნა... ეს ყველაფერი კი მთავრობისაგან ყურადღებას მოითხოვს.

მე კი ჩემთავად ცდას არ ვაკლებ, რომ დღევანდელ პრობლემში, რაც შეიძლება მეტი ნაყოფი გადავარჩინო, ცოტათი მაინც დავეხმარო ჩემს ხალხს.

საქმადღეობი ბავშვების უამრავი ფოტოსურათია. იკმადლობთ, რომ დაგვეხმარებთ ამ ქვეყნად მოხვლადში, ასეთი წარწერა ამჟვენებს თითოეულ მათგანს.

ლია პაპაძაძე

იშვითად მოიძებნება ჩვენს დღევანდლობაში მომრავლებული სარეკლამო მოწოდებებისადმი სკეპტიკურად განწყობილი მშვენიერი სექსის წარმომადგენელი — „მხოლოდ ერთი კვირა საუცხოო დიეტა და წონაში ორჯერ მოიკლებთ!“ ან „იხმარეთ „ეს“ კრემი და სახის კანი კვლავ რბილი და ელასტიური გაგინდება!“ — მართლაც, ძალზე მაღვლო წინადადებებია, მაგრამ საინტერესოა, ცოტათი თუ მაინც არის სიმართლის ნატამალი იმ ლეგენდებში, ასე შემაბარავდ რომ გვიბიძებენ სიღამაზისკენ.

სწორედ ამის გასარკვევად მივმართეთ საქცილისიტებს, რომლებმაც თავიანთი არგუმენტებით უარყვეს წლების მანძილზე გაშვებული მათემა.

თურმე:
— ევლატინის შემცველი პროდუქტების მიღება ამაერებს თმებსა და ფრჩხილებს.

— ტყუილია. — მხოლოდ ადამიანის ორგანიზმის ინდივიდუალურ უნარს, გადაამუშაოს პროტეინი და ორგანული ნივთიერებები, შეუძლია თმებსა და ფრჩხილებზე ზემოქმედება.

— საღილობის წინ მიღებულ ერთი პატარა შოკოლადიცი კი მაღას წაგინდნთ. — სულაც არა! ერთადერთი, რაც შეიძლება მოხდეს, სისხლში შაქრის რაოდენობის მომატებაა და ისიც მცირე ხნით.

— ცილოვანი დიეტა წონის სწრაფ დაკლებას უწყობს ხელს. — კვების რაციონში ცხიმების შემცირება პრიციენტუალდ მომატებულ ცილების ზარკვევ, მხოლოდ წონის შენარჩუნებაში დაგეხმარებათ, ხრეიანდ ცილოვანი საკვებიც მხოლოდკლორულია.

— თმის ზმირი დაბნა მავნებელია. — ერთადერთი, რაც მართლაც ენებს თქვენს თმას, ფენის ხშირი გამაყენებაა და არა წყალი და საპონი.

— თმის ზმირი შეჭრა მის გასქელებას და სწრაფ ზრდას უწყობს ხელს. — მცდარი აზრია! უბრალოდ, შეჭრით თმა, თანაბარი სიგრძის გამო, სქელი ჩანს, მისი ზრდის ტემპი კი არ იცვლება.

— დამარბილებელი კრემები ნაოჭებს ასწორებს და ასლის წარმოქმნას უშლის ხელს. — სამწუხაროდ, არც ერთ კრემს არ შეუძლია უნარი, კანის იმ ღრმა ფენებში შეაღწიოს, ნაოჭებს რომ წარმოქმნის. იგივე ითქმის ბოლო ხანებში ძალზე პოპულარულ კოლაგენურ კრემებზეც, რომლებიც თითქმის დამჭკნარ კანს აიცილებს. კოლაგენის მოლოკულები საქმალდ დიდა იმისათვის, რომ კანის ღრმა შრებში გაჯდეს და ასეთი სასწაული მოახდინოს.

— მაიაჟი კანს აფუჭებს. — სულაც არა. მაიაჟი ისეთივე უვნებელია კანისათვის, როგორც ნებისმიერი კოსმეტიკური კრემი. მთავარია, ძილის წინ მისი სახიბდა მოწორება არ დაიხაროთ: ღამით თქვენი კანი ღრმად უნდა სუნთქავდეს.

— მზის აბაზანები და ნაშუერი გაააახალკარობადაც და უფრო მიმზიდავლს გაახლდით. — სამწუხაროდ, მაგრამ უნდა გაიძაროთ, რომ მზის სხივები ძალზე მარნებელია ადამიანისათვის, რადგან მისი უშეყობით კანი შებნა, ნაოჭდება და პრათანაბარი პიგმენტაცია ჩნდება.

იხსანის კარტოფილი

მასალა: 1 კილო იხსანი, 200 გრამი კარტოფილი, 100 გრამი ბრინჯი ან 150 გრამი ჩვეულებრივი ქართული ვველი, 5 კვერცი, 1 ჩაის კუჩა ზეთი, 3-4 თავი წერძნელ დაჭრილი ხახვი, ნახევარი ჩაის კუჩა პურის ფქვილი, 100 გრამი დაფხვნილი ორცხობილა, 250 გრამი არაყანი (შეიძლება მარინი).

გარეცხილი იხსანი მოხარშეთ, გაწურეთ, გაატარეთ ხორცხაფქვა მანქანაში, შეურიეთ ფქვილი, ორცხობილას ფხვნილის შესაძელი, ვველი, ხახვი, მოხარშული და მანქანაში გატარებული კარტოფილი, მარილი, 2 კვერცი. ეს ვველაფერი კარგად აურიეთ, დაეყავით გუნდებად, გააბტყველეთ მრგვალად ან მოგრძოდ, ამოაღეთ გათქვეფილ კვერცხში, შემდეგ ორცხობილაში და შეწეთ ცხიმში. ზუფრასე მითანის წინ მორთეთ არაყანით და წერილად დაჭრილი კამით.

მწვანე ლობიოს სალათი

მასალა: 300 გრამი ლობიო, 2-3 მამდიორი, 2-3 კბილი ნიორი, 3 ზუფრის კოხვი ზეთი, 2 ზუფრის კოხვი ლიმონის წვენი ან ღვინის მმარი, 1 ჩაის კოხვი მდოგვი, კამა, ქინძი, მარილი.

გარეცხილი, გარჩეული ვოვლი პარკი ლობიო გაჭურით ევრ ზიგრქეში, შემდეგ დაჭურით ორი სანტიმეტრის ზომასე და მოხარშეთ ოდნე მარილან წყალში. შემდეგ გაწურეთ და შეახვეთ ზეთით, ლიმონის წვენი გახსნილი მდოგვი, დაუმატეთ წერილად დაჭრილი ნიორი, ქინძი, კამა, აურიეთ თა დადიტანეთ დიდ მრგვალ სინზე ან დაღეთ შეხაფურის ლანგარზე შეაგულეთ. გარშემო შემოუწვეთ ლამაზად დაჭრილი ჰამირილი, მოაყარეთ მარილი, წერილად დაჭრილი ოხრაშუმი, მოახსით ორი ზუფრის კოხვი ზეთი და სალათი მზადა.

მწვანე ლობიო არაყნით

გარჩეული, დამტვრეული გარეცხილი მწვანე ლობიო მოხარშეთ მარილწყალში, გაწურეთ, შეახვეთ თითო კონა წერილად დაჭრილ კამითა და ოხრაშუმი. ცხელ ტაფაზე დაახსით 2-3 ზუფრის კოხვი ზეთი, ლობიოს მესამედი, შემოდან წაუხეთ არაყანი (50 გრ.), მოაყარეთ ორცხობილა და ისეე ვამეორეთ ლობიოს ფენა, მწვანელი და არაყანი (ხელ სამი ფენა). მოლოს ზემოდან თანაბრად მოაღაგეთ 50 გრამი კარაქის პატარ-პატარა ნაჭრები, მოაყარეთ ორცხობილა, დაურეთ სამი გათქვეფილი კვერცხით, დაახურეთ თავსხური და 10-15 წუთის შემდეგ შევიძლიათ გადმოიტანოთ შეხაფურის ტურქულზე. ზემოდან მოაყარეთ წერილად დაჭრილი ოხრაშუმი, კამა და ქინძი.

ფერადი კრემები

ტორტებისა და სხვა ნამცხვრების მოხარათავად ვიყენებთ კრემს. ხილამაზისათვის კი კრემი სახურეულია იფოს სხვადასხვა ფერის. რით მიეცეო ეს ფერი კრემს?

ვეითელი ფერი შეიძლება მიეღიოთ ახვ: გახვხეთ სტაფილო, მოშუშეთ ზეთში, გააცთვეთ და გაწურეთ - მიიღებთ ვეითელ ფერს.

მწვანე - გაწურეთ იხსანი და შეურიეთ კრემს.

აგისფერი - ჩვეულებრივით კაკოს ფხვნილით.

აღუბლის, ვოლოს ან ხუნდროს წვენი ოდნე წამოაღუბლეთ, მიიღებთ წითელ ან ღია ვარდისფერს.

ბუნებრივი ხაღვანუბი მალე ფუჭდება, ამიტომ ისინი მამინეთ უნდა იხმაროთ.

წინა ნომერში გამომკვეანებული კროსსტრადის კასუსები

- თარაზულად: 7. „ლატერა“. 8. გამბეტი. 11. ანძი. 12. ლერწამი.
- 13. ლემა. 14. არზია. 15. სესია. 16. ქსელი. 19. სიგელი. 20. იტალია.
- 21. სეკტი. 24. ტეხსი. 28. ღონა. 29. ეპოსი. 30. ოფისი. 33. ლიგა.
- 34. შარბათი. 35. რემა. 36. დიტტორი. 37. ჟიანური.

- შეფუთად: 1. ლინერი. 2. კარაბინი. 3. ბროლი. 4. გალია. 5. ობე-ლისკი. 6. სტიმული. 9. არტელი. 10. ტარიფი. 17. ტესტი. 18. ჩარბი.
- 22. კონტაქტი. 23. იუპერი. 24. ტოსტაო. 25. საფირონი. 26. პოზი-კია. 27. ისამარი. 31. ეშერა. 32. სარია.

მარნაღის შემქნა შემოიღობათ რამდამიანიში — მ. კოსტავას ქ. № 14, V სართული.

რედაქციის მისამართი:
880098, ქ. თბილისი,
8. კოსტავას ქ. № 14.

რედაქტორის
ტელეფონი:
99-98-71

მასაღები გადაეცემა ახაწოხად 5.05.98 წ. ფერნალი ზედმოწერილია დახაზედად 15.05.98 წ. ქაღალდის ზომა 60X90/8, ფაიკურა ნახებო ფურცელი 8. ტირაფი 900. შეჯ. 565.

ბოჰემური და კატიდი ქუჩები...

ს

ამოსისათვის გამოყენებული ქსოვილებიდან ადამიანზე ყველაზე მეტად ბეწვი მოქმედებს. სულერთია, ხელიფურთა იქნება იგი თუ ნატურალური. ენერგეტიკული თვალსაზრისით ბეწვი მარტო აქტიური კი არა, ძალზე ინდივიდუალურიც არის. ქურქის შექმნისას (და საერთოდ, რაიმე ბეწვეული) კარგად უნდა გვახსოვდეს — რაც ძალიან მიესადაგება და მოუზღდება ერთს, სრულიად უარყოფითად და ულამაზოდ გამოიყურება მეორეზე. წაულას, ფარფურის და ზიანაშურის ბეწვის აურო უკიდურესობამდე ცვივა, ჩაკეტილი და პატრონის სიზვიადის, გარიყულობის ელფერს ანიჭებს, ამიტომ დაიმიკვიდრეს ამ ბეწვებმა „კეთილშობილის“ სახელი. გულღია, უშუალო, ტემპერამენტიაში ადამიანებისათვის მისი ტარება ზედამოჭრილია — თავდაჭერილობას და სიღინჯეს მატებს.

დაბალბეწვიან სამოსში გულჩათხრობილი პიროვნება კიდევ უფრო გარიყული და საკუთარი პრობლემებით თავგაბეზრებული ზღვბა. ასე რომ, შეიძლება ტრაგედიამდე მივიდეს. მოკლევ, თუ თქვენ სწორედ ასეთი ბუნებისა ხართ; გირჩევთ, ატაროთ კრაველის, თისს, კურდღლისა და კატის ბეწვი.

გრძელბეწვიანი ქურქი, მაგალითად მელინა და ფარსადის, გამოჩრეული ხასიათის მატარებელია — მძლავრ ეროტიკულ მუხტს შეიცავს და, უპირველესად, თავის პატრონს გადასცემს ამ თვისებას. ამიტომ გამოიყურებიან ასე მაცდუნებლად ამ ბეწვში გახვეული ცილები.

არის კიდევ ბეწვის ერთი სახეობა: თახვი, ნუტრია, წაგი, ზღვის კატა და ნერვა — ყველა ეს წყლის ცხოველია. ისინი წყლის სტიქიის თვისებებს ატარებენ და თავიანთ პატრონებზე გამომხდელ გავლენას ახდენენ. ამ ბეწვის სამოსი ავაცდენთ ყველა მკერე და უარყოფით ზეჯავლენას, დაგაცავთ ავი თვალისა და წვევლისგან.

გო 42/4

